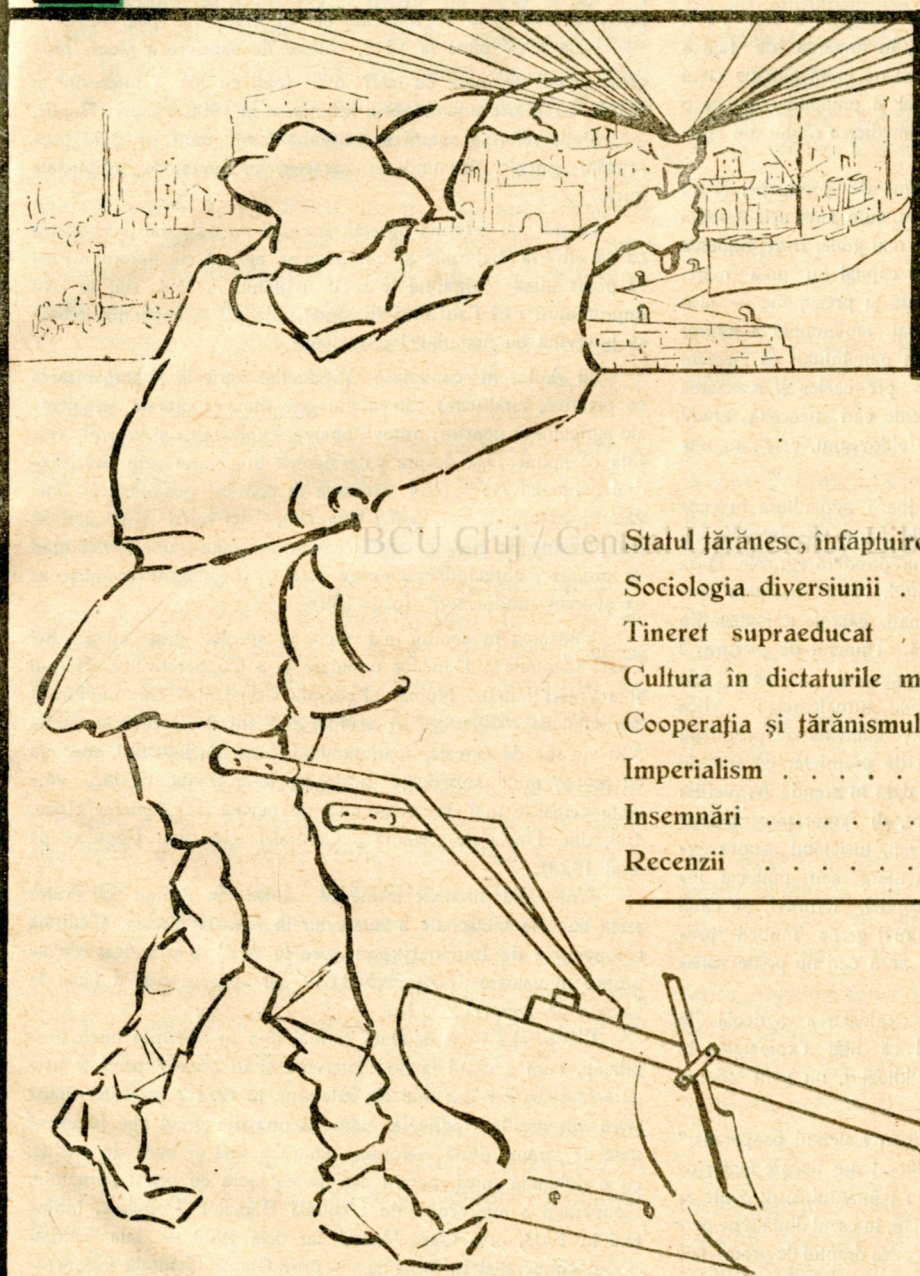

TARA DE MĂINE

„Statul liberal a fost împărăția banului și a omului puternic. Acum începe împărăția muncii. Statul fără-nesc însemnează frământarea sufletului țărănimii, înseamnă valorificarea spiritului și muncii naționale.“

ION MIHALACHE

SUMAR :

Statul țăranesc, înfăptuire revoluționară	Victor Jinga
Sociologia diversiunii	B. I. Schiopu
Tineret supraeducat	Dr. Gheorghe Dragoș
Cultura în dictaturile moderne	Iuliu Gheție
Cooperafia și țăranismul	Augustin Tătaru
Imperialism	Camil Suciu
Insemnări	* * *
Recenzii	* * *

REVISTĂ SOCIALĂ, POLITICĂ ȘI ECONOMICĂ

EXEMPLARUL 5 LEI

Apare lunar la Cluj, sub conducerea unui comitet

RECENZII

Const. Moldoveanu: **Organizarea agriculturii prin Cooperajie**. București 1935. pag. 315. Prețul lei 300.

„Dacă nu vrem să anarhizăm și să pauperizăm agricultura românească trebuie să realizăm o cât mai cuprinzătoare cooperativizare a ei”. (Ion Răducanu: Noua orientare a cooperajiei române).

Plecând dela acest deziderat atât de categoric a dlui Prof. Ion Răducanu, Dl Const. Moldoveanu, în lucrarea de față a adunat un vast și documentat material, ce ne arată situația clară a realizării cooperajiei în domeniu agricol și preponderența ce o are această doctrină economică pentru remedierea răului din agricultură.

Agricultura ne fiind numai o formă de producție, ci un sistem de viață, în cazuri excepționale — cum sunt cele datorită crizei actuale — necesită studii din cele mai grele. Întreprinderea agricolă la noi are un cadru mic, cu un capital nu prea mare, dar cu variate compartimente de activitate și presupune — la o eventuală cercetare — o analiză cât mai amănunțită a tuturor elementelor ce o compun. Dela problema pământului ca element juridic și economic, până la desfacerea produselor și realizarea unui preț just, intervin o serie de elemente cari necesită studii diferite. Iată de ce studiul dlui Const. Moldoveanu, este nu numai bine venit, dar chiar necesar.

Lăsând la o parte marele rol ce-l joacă agricultura în economia noastră națională, analizat de dl Autor în Introducere, trecem la partea întâia, la Organizarea întreprinderii agricole. Baza întreprinderii agricole o formează pământul. Mult discutata problemă a proprietății mici, mijlocii sau mari, găsește a analiza din cele mai adecuate momentul de față. Punctul de plecare al precizării acestor proprietăți este congresul socialist dela Marsilia, din anul 1892, care a stabilit următoarele: „Mica proprietate este aceea care este exclusiv cultivată de proprietar și familia sa; cea mijlocie cea cultivată de proprietar cu ajutorul brațelor străine și cea mare cea care e dată în arendă fermierilor sau la dijmași”. Stabilit odată acest fapt, dl Autor trece la analiza în parte a acestor fel de proprietăți, insistând asupra exploatării mici sau țărănești. Exploatarea mare sau mijlocie în-cumbă elemente străine: muncitori, capital, fermieri, pe când proprietatea mică devină productivă numai grație muncii proprietarului. Exploatarea parcelară este cea cari nu poate satisface toate necesitățile unei familii.

Dl Autor analizează mai departe, exploatarea agricolă din punct de vedere al conducerii, arătând că atât exploatarea în regie cât și prin acele sovkhozuri și colkhozuri, nu sunt adecuate proprietății din țara noastră.

În capitolul „Întreprinderea agricolă în sistemul cooperatist” dl Const. Moldoveanu, analizează rolul ce-l are fiecare factor de producție în cadrul întreprinderii agricole: pământul, care poate aparține unui proprietar sau unei colectivități, în cazul dintâu ne perzindu-și caracterul inițial, iar în cazul al doilea dreptul de proprietate fiind exercitat de societatea cooperativă; munca având unul din rolurile cele mai însemnate, având la bază principiul „fiecăruia după munca sa”: capitalul nu are rolul ce-l deține în sistemul capitalist.

În România, trecerea dela proprietatea mare la proprietatea mică s'a făcut prin reforma agrară. Până la această reformă agrară, începând din 1829 — când România intră în orbita

capitalismului comercial apusean, formele de proprietate nu s'au schimbat mult. Deabea la 2 Mai 1864 se caută a se ameliora situația țărănimii, care este silită să facă acel renumit 1907. În tot acest timp, sub apăsarea necesităților materiale, țărani se unesc sub diferite asociații, cari iau o dezvoltare mai mare, sub forma de obștii, prin 1905, ajungând ca în 1907 să fie în număr de 103 cu o suprafață arendată de 73,344 ha, un număr de membri de 11,118 și cu un capital de 409,258,51.

În 1907, proprietatea rurală avea tot caracterul latifundiar, printrucă proprietatea de peste 100 ha era 48,69 % față de proprietatea mică (sub 10 ha) care era de 40,29 % (pag. 101).

Dela 1907 până la 1918, spiritul de asociere a făcut progrese destul de mari, cu atât mai mult cu cât a intervenit și statul, dar foarte anemic, prin înființarea în 1908 a Casei Rurale.

După reforma agrară se schimbă foarte mult structura proprietății agricole, primind un caracter pronunțat de proprietate mică.

Odată cu reforma agrară, țaranului nu i-s'a dat posibilitatea ca să aibă la dispoziție și un inventar agricol cu ajutorul căruia să poate lucra pământul în mod rentabil. A fost silit să facă împrumuturi cari l'au adus în situația de azi. Cooperajia trebuia să intervină cu mai multă eficacitate

Dl Autor în capitolul: Producția agricolă și organizarea cooperativă, analizează câteva din cele mai importante probleme ale agriculturii noastre: aprovizionarea, exploatarea și valorificarea. Iată ce spune Dsa despre valorificarea în comun prin intermediul cooperativei: „Din vânzarea în comun posibilitatea unei valorificări optime este astfel asigurată, căci micii cultivatori se pot prezenta pe piața de desfacere în asociație cu cantități mari de produse, obținând la vânzare aceleași condițiuni avantajoase ca și mari producători” (pag. 158).

Vânzarea în comun s'a făcut în special prin intermediul Casei Centrale a Băncilor populare și a Cooperativelor Sătești și a Casei Rurale. Numai „Federala Constanța” care mulțumită creditului de 6,000,000, lei acordat de Centrală a reușit să vândă 500 vagoane de cereale, aparținând sătenilor din județul Constanța cu prețuri mult superioare acelor ce le-ar fi obținut dacă vindeau cerealele mai de vreme siliji de nevoia de numerar” (pag. 168, din Darea de Seamă a Centralei Băncilor Populare pe anul 1923).

Analizând diferitele forme de vânzare în comun Dl Autor arată cu câtă eficacitate a intervenit în această direcție Centrala Cooperativă de Import-Export, care în 1933 a valorificat cereale proprii în valoare de lei 38,573,612, iar aprovizionări a făcut în valoare de 286,417,706 lei.

Cooperajia în agricultură și mai ales în sistemul micii proprietăți, cum e cazul la noi, intervine și în ceea ce privește asigurarea riscurilor dar mai ales intervine în ceea ce privește finanțarea întreprinderii agricole. Știm că una din greutățile întâmpinate de țărani după reforma agrară a fost și lipsa de credite, cu o dobândă mică, pentru a-și putea lucra cu profit pământul. Cooperajia a intervenit prin Centrală Băncilor Populare, înființată în 1903, prin Casa Rurală, iar dela 1929 — data reorganizării cooperajiei în România — prin Banca Centrală Cooperativă.

În ultimul capitol: Organizarea rațională a agriculturii românești prin cooperajie, dl Const. Moldoveanu arată normele în cadrul cărora cooperajia ar putea interveni cu mai multă ef-

(Continuare pe pagina ultimă a copertei)

STATUL ȚĂRĂNESC, INFĂPTUIRE REVOLUȚIONARĂ

Stălpul de foc al războiului mondial a despărțit două epoci mari ale civilizației. Cu 125 de ani mai înainte, marea revoluție franceză, ale cărei repercusiuni au fost generale, stabilește hotarul între preponderența Statelor feudale și autocrate și aceea a Statelor liberale și naționale; de bună seamă, în fiecare epocă supraviețuiesc forme de Stat și de guvern care au caracterizat epocile anterioare, după cum în prezent încep să se contureze forme de viață ale societății viitoare. În succesiunea istorică, interesează mai întâi, ceiace preponderază, ceiace colorează mai intens tabloul unei epoci. Formele de Stat, viața societăților, nu trăesc izolat, nu sunt creațiuni arbitrare; existența, înflorirea și decadența lor sunt alimentate de literaturi și filozofii specifice, de împrejurări anumite (războaie de cuceriri sociale și politice), de capacitatea de revoltă, de ascultare și de adaptare a populațiilor, de raporturile dintre clasele sociale și factoriile de producție, etc.

Feudalismul identificase ideea de suveranitate cu faptul stăpânirii unei întinderi de pământ cât mai mari. Seniorii strânși în jurul tronurilor sau coalizați împotriva acestora, uneori în tovarășia clerului, dispuneau de viața, de averea și de libertatea țăranilor, legați de pământ și de sărăcie prin fel de fel de sarcini grele. În orașe — centre de schimb și de industrie manufacturieră — se forma o lume care nu peste mult avea să stăpânească atât viața politică cât și cea economică a Statelor.

Pela sfârșitul secolului al XVIII-lea și în prima jumătate a sec. al XIX-lea se angajase, în țările din apus, o luptă mare între nobilimea feudală și țărănimie. În Anglia, țărănimia a fost învinsă; această înfrângere a avut și are urmări rele cât privește echilibrul între clasele sociale engleze și organizarea dezvoltării lor. În Franța și-a păstrat din poziții și nobilimea, țărănimia ridicându-se mult pe scara socială, a averii și a libertății; de aci, o armonică dezvoltare a claselor sociale franceze și echilibrul just dintre ele necesar propășirii organice a societății. În unele din celelalte țări din apusul Europei țărănimia a răpus aproape complet nobilimea feudală.

Civilizația tehnică împinge în arenă mașina și capitalul, pe patron și pe muncitorul industrial. Ca-

Acest articol fiind o continuare a articolului din nr. 2 al acestei reviste este bine să se lege cele spuse aci de cele susținute acolo.

pitalismul industrial și financiar intensifică antagonismele dintre stăpânii mijloacelor de producție și proletariat. Întregul secol al XIX-lea a fost frământat — în domeniul ideilor și al mișcărilor populare — de luptele dintre apărătorii celor două mari categorii de beligeranți. Marii doctrinari ai socialismului au alimentat cu scrisul și cuvântul lor războiul proletariatului industrial.

Țărănimia — marea mută de până acum a istoriei — nu participa la această luptă. Vremea ei nu sosise. Oarecari manifestări fără spațiu, adâncime și continuitate, anticipau timid, apropierea secolului țărănismului, secolului deșteptării păturei țărănești.

* * *

La Români, în vremile mai noi, preocupările pentru problemele țărănești au evoluat dela strecurarea, în legi, a unor prevederi ușurătoare pentru țărani la întocmirea de legi și instituțiuni anumite favorabile emancipării țărănimii, toate acestea din inițiativa și bunăvoința celor de sus. Din a doua jumătate a secolului trecut simpatia pentru țărani și interesul pentru problemele vieții lor se răspândesc tot mai mult printre intelectuali și oameni politici, cari luând contact cu lumea dela sate, ostenesc pentru încropirea unei conștiințe de clasă, popularizând o seamă de revendicări sociale, economice și politice. Țărănimia însăși începe a prețui utilitatea acțiunilor colective, necesitatea de a se solidariza sub conducerea celor cari luptă pentru ea; mișcările țărănești cu caracter local sau regional sunt rezultatul acestei treziri al căror aliat de căpetenie se dovedea a fi timpul care ar fi dus la generalizarea revoltelor și la cucerirea, prin forță, a dreptății. *Neliniștea își aștepta organizatorul și conducătorul pentruca să izbucnească apoi cu puterea forțelor primare.*

Înainte de marele război se milita pentru țărănimie cu argumentare patetică, în atmosferă de idilă sau cu opintiri și smucituri cărora le lipsea organizarea. Este drept, începuseră și cercetările cu caracter științific, revendicările țărănești își găsiseră exponenți valoroși — dar sporadici — chiar printre țărani instruiți, dar mai ales printre cărturarii de seamă ai țării. Războiul cel mare, cu răscolirile pe cari le-a provocat, cu trezirile pe cari le-a produs, cu afirmările drepturilor muncii și ale mulțimilor la cari a dus, a silit pe guvernanți să voteze legi fa-

vorabile celor mulți dela sate și orașe (legi de exproprii agrare, legi pentru votul obștesc, legislație socială, etc.).

În războiul pentru întregirea neamului intraseră și oameni cărora viața grea a țaranului român le săpase în minte și în inimi *planul unor prefaceri necesare, revolta împotriva unor stări de degradare morală, socială și materială a țărănimii. Imaginea luptătorilor nefericiți pentru ridicarea țărănimii române stăruia în mintea acestor eroi ai marelui război cari, abia eșiți din tranșee, s'au avântat în lupta pentru desrobirea țaranilor, întemeind partidul țărănesc.*

Partidul țărănesc român n'a avut — dintru început — viziunea clară și integrală a transformărilor radicale cărora urmează să fie supus Statul nostru. Pornind dela caracterul productiv al muncii țărănești, partidul nizuia să situeze interesele lumii dela sate în viața de Stat și în economia națională pe un plan corespunzător, fără a disloca multe din așezările vechi și învechite ale țării românești. Organismului Statului român de atunci nu i-s'a opus o formulare politico-socială care să răstoarne, structural, așezările prezente, înlocuindu-le, îndrăsnit, cu cuprins și forme noi de viață. Împotriva României liberal-orientale nu se ridicase încă steagul și conceptul României țărănești și cooperatiste.

Formularea Statului țărănesc s'a făcut numai de câțva timp și ea este încă în curs de elaborare. Partidul național-țărănesc fusese chemat de două ori la conducerea țării. A încercat să-și aplice doctrina însușită cu prilejul fuziunii din 1926 dintre naționali ardeleni și țărăniști, dar — să nu ocolim adevărul — fără prea mari rezultate. Nu au lipsit bune voinți, nici oamenii de credință, nici energiile. Dar, — lăsând la o parte scăderile inerente primei guvernări a unui partid mare — tiparul societății românești liberalo-capitaliste, instituțiile rufinare și de imitație, distribuirea averii și a veniturilor, situația industriei și a comerțului în economia națională, structura bugetului și altele, au împiedecat realizarea unei politici radicale țărănești. Și atunci formula Statului țărănesc, a României țărănești de mâine, s'a impus ca un înalt comandament etic, național și politic.

Partidul național-țărănesc a schițat arhitectura Statului țărănesc, trăgând toate consecințele de pe urma caracterului preponderent agricol al economiei naționale. Ținând seama de liniile mari ale evoluției societății contemporane, partidul național-țărănesc a precizat în programul votat de congresul lui general

din Aprilie a. c. exigențele culturale, economice, sociale și politice ale societății românești de astăzi.

^ *Vrem Stat țărănesc pentru că suntem un Stat de țărani. Adecă, vrem orientarea activității naționale de orice fel în direcția satisfacerii — cu mare precădere — a necesităților de orice fel ale păturii țărănești.* Spunând că suntem un Stat de țărani n'am spus nimic nou; este însă deosebit de însemnat și de nou faptul că de pe urma acestei constatări se trag, pentru întâia dată, în mod hotărât, toate concluziile.

Țărănismul este o doctrină politică nouă pentru că el se întemeiază pe realități specifice de cari celelalte doctrine politice n'au voit să țină seama. Conservatorismul, liberalismul și socialismul cu toate variantele lor, au avut și au perspectivele lor asupra raporturilor dintre om și pământ, asupra însemnătății și funcțiunii burgheziei în societate, asupra funcțiunii muncii în crearea de valori și asupra repartiției acestora. Dar, nu s'a ținut seamă îndeajuns și uneori chiar deloc, de însemnătatea țărănimii și a muncii, de faptul că țărănimea alcătuiește o pătură socială și chiar mai mult decât atât, un mod de viață deosebit de acela al tuturor categoriilor sociale și profesionale, nu s'a ținut seama de specificul procesului producției agricole și industriale, de raportul particular care există, în agricultură, între om, munca lui și mijloacele de producțiune, nu s'a ținut seamă de patrimoniul spiritual specific al lumii dela sate. Realitățile țărănești de totdeauna și de pretutindeni au refuzat să se recunoască în doctrinele-șablon cari voiau, cu orice preț, să aducă pe toți la un numitor politic și social comun. Să dăm numai un exemplu.

Indelețnicirea de căpetenie a țaranilor este agricultura. O seamă de doctrine politice s'au elaborat avându-se în vedere problemele ridicate de activitatea industrială, de raporturile dintre muncitori și de finanțorii mijloacelor de producțiune; țărănimea și agricultura — după aceștia — trebuiau să recunoască și să se încadreze în situațiile create de alții. Ori, procesul de producție agricol este fundamental deosebit de procesul de producție industrial; și de aci consecințe politice și sociale deosebite de cari teoreticienii capitalismului și ai socialismului nu au ținut seama.

Procesul de producție agricolă se realizează — în primul rând — prin contribuția unei energii specifice: energia vitală sau viața (asimilare, creștere, fecundare, înmulțire) care nu stă în mâna noastră și

pe care nu o putem spori indefinit; industria utilizează forțe inorganice, energie mecanică, pe care o putem înmulți indefinit. Procesul de producție agricolă nu se concentrează într'o uzină, ca în industrie, ci aci, uzina este întreaga suprafață cultivată, are, deci o limită în spațiu bine determinată, pe când procesul de producție industrială este din acest punct de vedere nelimitat. În înțeles absolut, nici agricultura și nici industria nu crează nimic nou (legea conservării substanței); în înțeles mai restrâns însă agricultura creează bunuri economice noi, pe când industria nu face decât să prelucreze materia primă. În agricultură mașinismul nu poate avea o însemnătate așa de mare ca în industrie. Diviziunea muncii se realizează mai greu în agricultură. Țăranul agricultor este mai refractar înoririlor. În agricultură capitalul se sporește și se înoiește mai greu. În țările agricole producția fiind limitată, se poate hrăni populație mai puțină și se ivește mai repede nevoia de a emigra. De bună seamă, o civilizația rurală și agricolă înaintată poate modifica termenii problemelor enunțate, dar nu îi poate înlătura.

Apoi, *problema muncii*, în agricultură, are alte aspecte decât acelea ale muncii din industrie. Țăranul este și stăpânul mijloacelor de producție (capital mobil, unelte, pământ) și deținătorul muncii; el, prin urmare, a unit în propria lui persoană pe cele două categorii în luptă: capitaliști și proletari. cari au alimentat cu interesele lor contradictorii literatură socialistă de o sută de ani încoace.

Fără de burghezia orașelor și de celelalte categorii profesionale și sociale, țărănimia înfățișează, deasemenea, un complex de interese și de revendicări specifice. Și aci să fim seama și de următorul lucru: a fi țăran nu însemnează, neapărat, a fi agricultor. Noțiunea de țăran este mult mai cuprinzătoare decât noțiunea de agricultor. Cineva poate fi agricultor fără să fie țăran și invers. Țăranul aparține unei pătri sociale, pe când agricultorul aparține unei categorii profesionale.

Din aceste considerațiuni și din altele își trage Statul țărănesc justificarea lui națională și istorică.

Prin crearea Statului țărănesc nu se urmărește țărănizarea sau ruralizarea României: ea este țărănească și rurală și nu prin voința noastră, ci din jocul misterios al destinului, care ne-a adus aci, unde și cum suntem acum. S'a spus, pe drept cuvânt, că Statul țărănesc nu va realiza dictatura clasei majoritare asupra claselor minoritare, el fiind ca mecanismul apărării și reprezentării intereselor tuturor să

fie cel democratic. Interdependența claselor sociale nu se va discuta în Statul țărănesc ci doar se va constata ca o realitate imuabilă. Statul țărănesc nu va oprima industria pentru că ea folosește materiile prime produse de agricultură, absoarbe surplusul de brațe dela sate, creează bunurile fabricate necesare țărănimii, consumă pâinea, carnea și celelalte articole de origine rurală. Statul țărănesc nu se ridică nici împotriva comerțului, care îndeplinește în societate o funcțiune importantă. Celelalte interese ale celorlalte categorii de producători se vor armoniza cu structura și spiritul dominant al Statului țărănesc. Numai că Statul țărănesc va fi împotriva unor anumite metode și orientări ale industriei, ale comerțului și ale celorlalte categorii economice și sociale.

Statul țărănesc vrea o *cât mai largă cooperativizare a vieții economice românești*. El va realiza *exproprierea industriilor de căpetenie ale țării și va subordona complet interesului general comerțul bancar*. Aceste constatări comportă o dezbateră mai amănunțată.

Statul țărănesc vrea *primatul intereselor țărănimii* asupra celorlalte interese și acest fapt îl vrea pentru simplul motiv că țărăniile sunt cei mulți, ei sunt alcațuitori și apărători de Stat. Celelalte categorii, deși importante, sunt de mâna a doua și însemnătatea lor, va fi direct proporțională cu aportul ce îl vor aduce în dezvoltarea clasei majoritare, țărănimia.

Și cari sunt interesele mari ale țărănimii de cari „Statul românesc“, „Statul liberal“, „Statul totalitar“ n'au ținut seama?

Rezultatele acestor fel de State sunt: România este printre țările din lume cu cei mai mulți analfabeci, cu cea mai mare mortalitate, cu cea mai primitivă civilizație rurală, toate cu o îngrijorătoare repercusiune asupra fondului moral, asupra energiei și vitalității poporului nostru. Se mai poate continua astfel de dragul unei stupide și false armonii de interese cari dau mulțumire de îmbuibat celor pușini și deprimantă pauperizare morală și materială celor mulți?

Partidul liberal românesc, născut în epoca de formație a burgheziei românești și-a însușit revendicările de căpetenie ale acesteia și a luptat pentru ele, imprimând întregii vieți de Stat o directivă în care interesele țărănimii nu erau angajate și satisfăcute. În istoricul făptuirilor liberale nu ne va impresiona realizarea reformei agrare și a votului obștesc: aceste reforme mari s'au făcut prin hotărârea celor din lăuntru și sub presiunea evenimentelor politice din a

fară. „Chestiunea țărănească“ a fost desbătută câteva decenii în România veche fără ca să se treacă la realizarea vre-unei reforme radicale. Reforma agrară dela 1864 pentru ca să se realizeze, a fost necesară ruperea lui Mihail Cogălniceanu de partidul liberal și solidarizarea lui cu marele Domnitor care a fost Alexandru Cuza. Cooperajia s'a dezvoltat în spirit capitalist, pusă sub ocrotirea Statului burghez-liberal și deci abătută din calea ei firească?

Liberalismul ardelenesc a fost practicat de băncile pe acțiuni în frunte cu „Albina“. Idealul unirii deforma — în bine — sensul și structura frământărilor social-economice ale românilor ardeleni. Lipsind regimul de libertate politică, în Ardeal, Românii n'au practicat democrația, ci doar demofilia. Piramidei sociale românești din Ardeal îi lipsea clasa mijlocie, baza acestei piramide formând-o țărănimea, iar vârful, intelectualii cărturari și conducători de instituții. Fără a se fi practicat aci complet doctrina liberală și metoda capitalistă ca în vechiul regat, totuși țărănimei i-a lipsit îndrumarea, organizarea și conștiința intereselor ei specifice. Naționalul și politicul aveau precădere asupra socialului și economicului. Fără a diminua însemnătatea celor dintâi, pozițiile de echilibru nu se vor obține decât prin soluționarea problemelor mari sociale și economice ale celor mulți; și aci Statul țărănesc infățișează formularea sintetică a căilor ce vor trebui urmate.

Partidul liberal, cu doctrina și metoda lui, a făcut ce a putut și ce i-a convenit pe seama unei burghezii ridicată prin Stat și pentru sine. Astăzi partidul liberal se află într'o gravă contradicție: împrejurările îi impun practicarea unei politici categoric opusă doctrinei lui firești și nu se întrevede nici în viitor posibilitatea vre-unui acord între doctrina liberală și politica aplicată. Dar, aceste anacronisme să le lăsăm pe seama acelor cari trăesc cu și din ele.

Național-țărănismul nu trebuie, nu poate trăi din confuzii și contradicții; el trebuie să dea o tăl-

măcire a sa fenomenologiei politice și social-economice a României de astăzi.

Liberalii au creat și au dezvoltat burghezia, național-țărăniștii trebuie să creeze civilizația rurală, să dezvolte țărănimea. Acesta este rostul și sensul luptei lor; făcând altfel, pierdem vremea, nu știm ce vrem și unde mergem. Să turnăm apă în vinul liberal? să ne însușim faimoasa și demontata formulă a armoniei sociale? Nu! *Așezările de astăzi și de mâne ale României, oportunitatea politică și socială, considerațiunile tactice de luptă ne impun adoptarea cu entuziasm și credință a formulei viguroase, limpezi și expresive: Statul țărănesc.* Avem timp destul să cotrobăim prin cotloanele doctrinei ale acestei lozinci; suntem chiar obligați. Ea răspunde astăzi sentimentului nostru și înțelegerii ce noi dăm stărilor dela noi.

În articolul din nr. 2 al revistei noastre am arătat de ce mișcarea politică țărănească are caracter revoluționar. Aci nu voi mai reveni. Din cele înfățișate, sumar, acum, se depind specificul și originalitatea mișcării care duce la crearea Statului țărănesc care trebuie, evident, pregătită prin elaborări de amănunt absolut necesare realizării unui ansamblu viguros și de lungă durată.

Atunci când țărănimea care alcătuește și susține Statul românesc va trece la organizarea lui în spiritul și cu structura arătate de țărănism, se va realiza o mare revoluție din calea căreia este bine să se dea, din vreme, la o parte toți acei cari nu cred în puterea de creație și în capacitatea de progres a țărănimii române.

Statul țărănesc va fi o faptuire mare numai în măsură în care el va fi o înfăptuire revoluționară.

Caracterul revoluționar al Statului țărănesc mai poate fi, mai trebuie prezentat și din alte puncte de vedere; ceiace voi încerca să fac de aci înainte.

VICTOR JINGA

SOCIOLOGIA DIVERSIUNII

Diversiune... Diversiune... Diversiune...

Diversiunea stângei... Diversiunea drepte. Azi mai mult ca ori când cuvântul diversiune este întrebuințat de taberile în luptă pentru marea reformă socială. Tabere în luptă fiindcă nici odată transformări și prefaceri mai profunde n'au

sgduit mai mult societatea omenească și nici odată lupta pentru reformele sociale n'a fost mai aprigă iar forțele în luptă nici odată n'au fost atât de mari și bine organizate.

Deoparte o minoritate exploatoare aruncă cantități imense de alimente în toc și mare; de cea-

laltă parte câteva zeci și sute de milioane de exploatați șomează în cea mai grea mizerie.

Contradicțiile societăți capitaliste, cari au dat naștere acestei lupte, au ajuns la maximum. Pentru a nu se observa cauzele adevărate ale acestor lupte, pentru a se ascunde formele de exploatare ale claselor conducătoare se lansează diferite diversțiuni, făcându-se apel la diferite sentimente, sentimente produs al unei anumite educații interesate.

În cele ce urmează vom încerca o clasificarea a acestei noțiuni, o examinare sociologică a condițiilor de mediu în care o are asupra formelor sociale și încă alte câteva aspecte și consecințe.

Pentru a putea înțelege mai bine cele de mai sus se impune o sumară schițare a evoluției sociale și a importanței pe care o are factorul spiritual ca dinam al acestei evoluții. Este aci discuția ce s'a dus între filosofi materialști și spiritualști asupra evoluției sociale. Influența factorului spiritual asupra evoluției nu poate fi contestată de nici un om cu-noscător al istoriei universale.

Importanța instituțiilor în viața popoarelor este indiscutabilă, orice societate omenească ne putând fi concepută fără de acestea. Forma acestor instituții depinde de spiritualitatea fiecărei epoci. Deci instituțiile sunt un produs al unei anumite epoci. Era o imposibilitate de conceput instituțiile burghezo — capitaliste — produs al spiritualității secolului al XVIII-lea și al XIX-lea — în evul mediu, pentru că alta era realitatea economică a epocii feudale — mare proprietate pentru exploatarea căreia era necesară sclavia — și deci alta era spiritualitatea feudală care, ca produs al acestei realități, nu făcea decât s'o legitimizeze.

Importanța factorului spiritual ca factor evolutiv este indiscutabilă însă acest factor nu este altceva decât un produs al realității economice, căci gândirea fiecărei epoci este determinată de forma socială de producție a acelei epoci. Această formă de gândire — care a primit o anumită configurație dela realitatea economică care i-a dat naștere — influențează la rândul ei asupra acestei realități modificându-o și transformându-o într'un anumit sens de mai înainte determinat. Evoluția socială nu este altceva decât această continuă acțiune și reacțiune a faptelor asupra ideilor, a realității economice asupra suprastructurii spirituale. Astfel pusă problema, importanța factorului spiritual în mersul evolutiv al societăți nu poate fi contestat. Se obicinuește să se dea acestui factor denumirea de Mit. (Mitul Crești-

nismului, Mitul democratic — naționalist etc.). Cei doi mari factori componenți ai societății actuale sunt: *realitatea economică și mitul. Evoluția acestora este evoluția societății și atâta timp cât evoluția acestora este simultană societatea progresează, când una din aceste realități se anhilozază societatea stagnează și este amenințată de sbucimul social.* Ceea ce este însă foarte caracteristic — cum observă Delaisi — viteza cu care evoluează acești doi factori este diferită. Infrastructura economică se transformă cu mult mai repede decât mitul.

De aci toate crizele sociale, de aci decurg toate revoluțiile.

* * *

Mitul are 2 perioade: *ascensiunea spre apogeu și decadența.* Influența mitului asupra transformărilor sociale în prima perioadă este foarte mare. *Marile epoci din istoria omenirii sunt acelea în care mitul era în prima fază, când acoperirea în întregime realitatea economică.*

În perioada a doua de evoluție mitul din revoluționist devine, împreună cu instituțiile reacționar. Această e perioada când mitul acaparat de o clasă stânjenește evoluția, progresul omenirii.

Discrepanța dintre realitatea economică evoluată și mitul anhilozat se accentuează tot mai mult până când se face din nou adaptarea acestuia la noua infrastructură economică fie prin evoluție fie prin revoluție.

Diversiunea nu este altceva decât ultima fază a mitului, fază în care divorțul între realitatea economică și mit este foarte mare, formă reacționară, anhilozată a acestuia, forma care opunându-se noilor transformări, stânjenește progresul uman. Dar diversiunea nu este numai atât, ea mai poate fi privită și ca un mit convertit de clasa conducătoare.

În totdeauna mitul este o forma care neagă instituțiile epocii în care apare și deci o armă contra celor care se servesc de instituții pentru exploatare. Toate miturile din toate timpurile au fost în contradicție cu clasa conducătoare, negând realitatea existentă și susținute de cei mulți. Lupta deci se duce ca întotdeauna între cei mulți și exploatați și clasa exploatare. Când mitul triumfă se face *ajustarea acestuia la realitatea economică. Această ajustare se face de o anumită clasă și deci în conformitate cu interesele acestei clase.* Mitul niciodată n'a fost primit în formă lui pură. Toate miturile din toate timpurile au suferit aceste convertiri, adaptări, în conformitate cu interesele clasei conducătoare.

Dialectic privită problema ne-am găsi în această fază în faza sintezei creatoare. Este aceasta faza, când mitul acopere în întregime realitatea economică, faza marilor epoci din istoria umanității. Dar echilibrul social este un echilibru instabil. Realitatea economică, sub influența marilor invenții, se schimbă, evoluează mai repede decât mitul. Mitul prin convertirea lui a devenit un puternic instrument în mâna clasei conducătoare — feudal, nobil, burghez și prin aceasta din progresist devine reacționar, din mit s'a transformat în diversiune servind minunat interesele clasei conducătoare. Căci *diversiunea nu este altceva decât cel mai eficace instrument de exploatare de clasă.*

* * *

Am spus mai sus că mitul prin convertire se transformă din factor progresist în factor reacționar. Exemplul cel mai elecvent în această privință este cel mai puternic mit ce la cunoscut umanitatea: Creștinismul.

Revoluționar și universalist. Și în aceste caractere stătea pericolul pentru imperiul roman prin convertire s'a transformat în *reacționar* iar în timpurile mai noi în *naționalist*. Cu un pronunțat *caracter social-material*, la început prin convertire s'a transformat într'o mișcare *pur spiritualistă-metafizică*. Universalismul și pacifismul creștinismului adevărat au fost sacrificate prin convertire și au fost înlocuite cu naționalismul și caracterul războinic. *Era aceasta în interesul clasei care a făcut această convertire.*

Aceeași soartă a suferit-o prin convertire și mitul naționalist-democrat. Democrația a apărut ca un contrast al inegalităților economice și politice din monarhia absolută. Era deci foarte natural ca elementul fundamental pe care se bazează democrația să fie *egalitatea sub toate aspectele*. Când, clasa conducătoare a fost constrânsă ca să adopte acest mit, în primul rând l'a transformat în conformitate cu interesele ei, acordând aceste egalități și libertăți nu mai pe plan politic, adică reducându-le și anihilându-le. Și inegalitățile au continuat: sclavia a fost menținută mai departe pe plan economic.

Înainte de a examina al doilea mit convertit, voi încerca o examinare a momentului de apariție a diversiunii.

Diversiunea apare în momentul când lupta dintre clasele sociale este mai accentuată, momentul când contrastele sunt mai acute, momentul când clasa majoritară își dă seama de această exploatare.

Atunci e nevoie de un narcotic. Atunci necesită transpunerea nemulțumirilor sociale pe alt plan. Acesta este momentul când apare diversiunea.

Mitul naționalismului a apărut după revoluția franceză, sau mai bine zis s'a pus în aplicare după aceasta. Ca și celălalt mit, a suferit aceeași convertiune. Este un produs al infrastructurii economice agrare. Această infrastructură s'a modificat de atunci foarte mult din agrară în industrială din națională internațională. Mitul naționalismului anchilozat, ca toate miturile, legat de clasa care l'a convertit prin transformarea sa în instrument de exploatare și instrument de clasă, și prin aceasta în diversiune, a rămas legat de clasa burgheză și nu va dispărea numai odată cu aceasta. Mitul naționalismului în prima sa perioadă a adus foarte mari transformări în societățile umane. Astăzi însă este un anacronism. Discrepanța dintre infrastructura economică industrială internațională și mitul naționalist produs al infrastructurilor închise în limitele unei națiuni, este foarte mare.

Mitul naționalist s'a transformat în diversiune. Un nou mit îi va lua locul, produs al noii infrastructuri. Clasa capitalistă indiferent de naționalitate a transformat mitul naționalist în diversiune naționalistă și astăzi o agită din nou. Nemulțumirile maselor, cresc, criza economică se accentuează datorită tocmai exploatării lor. Masele țărănești, muncitorești au devenit conștiente de cauza răului. Nemulțumirile trebuie oprite sau transpuse pe alt plan. Deci: „*Jos Jidanii!*” Și ceea ce pare paradoxal, însuși evreii capitaliști subvenționează mișcările reacționare diversioniste. Este însăși existența clasei capitaliste amenințată. Atunci se servesc de acest minunat instrument de clasă: diversiune naționalistă.

Mitul naționalist democratic, cuprindea în sine, un element de universalism, se adresa tuturor națiunilor. Diversiunea naționalistă erarhizează națiunile. Sunt națiuni cari nu au voie să fie libere, nu au voie să fie democrate. Acestea sunt națiunile în care capitaliștii trebuie să și plaseze capitalurile lor financiare „pentru a le putea civiliza”.

În Germania și Ungaria avem o minoritate care exploatează fără milă ca pe naționali săi, cari trăesc în cea mai mare mizerie. Masele au început să observe cauza adevărată a răului. Situația le era amenințată. Trebuia o distragere, o transmutare a nemulțumirilor pe alt plan. Deci „*Jos Jidanii!*” „*Afară Jidanii*”. Bineînțeles numai muncitorii, micii comercianți, socialiștii și savanții. *Marji capitaliști evrei au primit diplome de „Arian de Onoare”.*

Diversiunea revizionistă este și ea o necesitate „națională” pentru a putea exploata mai departe masele muncitorești și consumafoare.

Diversiunea naționalistă dela noi e determinată de aceleași motive. Masele țărănești devin din zi în zi mai conștiente că, adevărata cauză a răului este industria trustificată. Ca reacțiune, masele s'au constituit într'o formidabilă organizație. Clasa capitalistă va fi distrusă. Deci, toți capitaliștii, liberali, evrei, maghiari, finanțează, diversiunea naționalistă. Maniu, Mihalache, Lupu, sunt „străini de neam”, „vânduși Moscovei”, „bolșevici”, „periculoși pentru neam”. *Aceasta este menirea tuturor diversiunilor să apere situația actuală, exploatarea claselor muncitorești. Căci toate diversiunile nu sunt altceva, decât un produs al infrastructurii economice generale: proprietatea privată.*

Pericolul mare, pe care-l prezintă azi diversiunile, este războiul. *Diversiunea naționalistă, nu este altceva decât haina în care se îmbracă capitalismul financiar, care, căutând plasamente, în totdeauna declanșează războiul.*

Naționalismul este la modă. Niciodată discrepanța dintre realitatea economică-socială și mit, n'a fost atât de accentuată, niciodată lupta dintre idei și fapte n'a fost atât de mare. Și ca în totdeauna victoria va fi de partea faptelor, de partea realităților economice. În interesul progresului, în interesul civilizației, se impune o adaptare a ideilor la noua infrastructură industrială, care a făcut din tot globul, o unitate economică. Dar aceasta înseamnă lichidarea diversiunii naționaliste. Ceeace se va și întâmpla.

În concluzie, diversiunea de astăzi, nu este decât o armă puternică de apărare a privilegiilor de clasă, produs al proprietății private, al capitalismului financiar, un mit convertit în decadență, produs al unei anumite infrastructuri economice, este o piedecă a progresului și a civilizației. Această diversiune, va determina — datorită divorțului dintre realitatea economică și ea — grave convulsii sociale, atât naționale, cât și internaționale.

B. I. SCHIOPU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TINERET SUPRAEDUCAT

Decând există omenirea, educația tineretului a fost principala preocupare a gânditorilor și a conducătorilor de state. Prin educație s'a urmărit totdeauna transmiterea unei moșteniri morale și intelectuale cât mai bogate, dela generație la generație, care să garanteze o continuitate sănătoasă și prosperă a statelor și națiunilor.

Totdeauna s'a dovedit, însă, că o educație fără echilibru în manifestările diferitelor ei ramuri, nu numai că nu folosește, dar chiar dăunează organismului unui popor. Un exces în o ramură păgubește celeilalte și diformează structura elementelor, cari cad în câmpul de acțiune al operei de educare.

Ca să-și ajungă scopul, educația trebuie să desvolte în mod armonic sufletul, mintea, fizicul, să creieze minți sănătoase, suflete echilibrate, corpuri otelite și caractere. Orice educație lipsită de fond și plină de forme goale, teatrale, contribuie în mod condamnabil la șubrezirea națiunii.

Dar mai sunt două chestiuni de importanță capitală. Prima: orice program și orice operă de educare a tineretului trebuie să se încadreze perfect în

realitățile și necesitățile națiunii respective. Altfel însemnează artificiu.

A doua: educația nu trebuie să aibă ca scop cultul unei persoane, sau al unui grup restrâns de persoane, căci am eșit din mentalitatea medievală, ci să aibă ca principal țel *cultul colectivității și formarea conștiinței datoriei de a servi, până la sacrificiu, interesul acestei colectivități naționale.*

* * *

Multe s'ar mai putea spune despre educație și scopul ei. Nu aceasta este însă intenția mea. Vreau numai să fac câteva observații în ceea ce privește modul cum se face educația tineretului în România.

Fără a putea fi contrazis, țin să afirm, că am ajuns într'un labirint de acțiuni educative. Nu mai poți ști, care dintre nenumăratele instituțiuni de educare are importanță principală în România. Se pare, că școala a ajuns pe planul al doilea; pe primul plan trecând celelalte instituțiuni, create cu nemi-luita după războiu.

N'aş avea nimic de obiectat, dacă ne-am afla în situaţie normală financiară şi, dacă şcoala s'ar bucura de o organizare şi înzestrare model, existând în acelaş timp fonduri de prisos şi pentru celelalte instituţiuni. N'aş obiecta de asemenea, dacă ar exista o diviziune raţională de atribuţii între diferitele instituţii cu caracter educativ.

Situaţia se prezintă însă alfel. Avem un învăţământ anemic, atât din punctul de vedere al insuficienţei materialului didactic şi al numărului de şcoli, cât şi din acel al relei salarizări a membrilor corpului didactic.

Nu există nici o linie demarcaţională între atribuţiile diferitelor instituţiuni de educare. Ba, ce e mai dureros, se pare, că şcoala menită să creieze suflete cinstite, minţi înzestrate şi să dea o educaţie fizică raţională, este lăsată pe planul al doilea. Locul întâiu l-au luat celelalte instituţiuni, cari dau importanţă jocului, maimuţării, paradei şi excesului de educaţie fizică.

Pe lângă faptul, că se răpeşte fineretului şcolar timpul liber cel mai preţios pentru studiu, pentru muncă pozitivă şi utilă, în acelaş timp, vom avea mâine generaţii superficiale, de paradă, iubitoare de forme fără fond, lipsite de pregătirea morală şi intelectuală, necesară creierii unui viitor temeinic de prosperarea Ţării.

S'ar părea că vorbesc cu patimă. Nu!... Sunt membru al corpului didactic; cunosc situaţia învăţământului, cunosc sufletul şi pregătirea fineretului. Am conştiinţa superficialităţii diferitelor acţiuni extraşcolare cu caracter educativ. Am fost un an de zile comandantul unei cohorte de cercetaşi. Ştiţi la ce se rezumau îndrumările cari veniau dela centru? ...„Vă trimitem spre vânzare atâtea insigne, atâtea broşuri sau cărţi poştale ilustrate etc. etc.“ Sau: „La cutare magazin se vând echipamente pentru cercetaşi, cu preţuri convenabile...“

Văzând că e vorba de simple operaţiuni de misie, mi-am dat demisia din marea demnitate de comandant de cohortă... Dar să nu intrăm în amănunte.

Să mai luăm o pildă, cunoscută de toată lumea. Niciodată, ca în ajunul unei zile de paradă, nu vezi adevăratele preocupări ale cercetăşiei. Sunete de goarne pe străzi, forfoteli, pregătiri febrile pentru marş şi defilare. Atâta,

Suntem o ţară agricolă, cu o organizare economică şi socială şubredă. Acestei ţări trebuie să-i dăm îndrumarea corăspunzătoare nevoilor ei.

În locul instituţiilor fără rost şi ale misticismului la comandă, e necesar să o fortificăm pe cea principală, şcoala, dotându-o cu toate cele necesare materialiceşte, cu sufletul cald al marilor realizări şi îndrumându-i activitatea în toate direcţiunile, ce se cer unei educaţiuni integrale.

Învăţământul românesc de mâine va avea de desfăşurat, în mod armonic, două activităţi, una teoretică, alta practică. Această activitate trebuie să fină seamă de realităţile şi nevoile româneşti. Aşa de exemplu, în cecece priveşte latura practică a programului de învăţământ, trebuie să se aibă în vedere formarea de elemente harnice, disciplinate, cu spirit de iniţiativă, organizare şi de sacrificiu. În acest scop, fiecare şcoală va fi înzestrată cu câte o fermă.

Pe regiuni, aceste ferme vor avea de cultivat, prin munca în comun a corpului didactic cu elevii, după cele mai raţionale sisteme, plantele potrivite

condițiilor naturale locale. Tot la ferma școlii, dotată cu instalațiile necesare, elevii vor practica industrializarea produselor agricole, după care, ca ultimă operațiune, vor practica sistemul de valorizare în comun a produselor.

Se vor organiza, apoi, expoziții pe regiuni, cu concursuri de coruri, cu întreceri gimnastice, cari să reprezinte încununarea sărbătorească — dătătoare de satisfacție — a activității unui an de muncă. Se vor organiza apoi, la timp potrivit, sărbătorirea momentelor mai importante din viața plugărească, în general profesională.

În ceea ce privește fetele, ele vor urma cursuri practice de gospodărie, de puericultură, de igienă, etc. Nu trebuie să uităm, că ne lipsește simțul gospodăresc, iar bolile, de tot felul, ne macină populația. Si această activitate se va încheia tot cu expoziții de gospodărie și cu serbări.

Atât în desfășurarea activității școlare teoretice cât și practice, se va da mare atenție educării simțului onoarei, onestității, demnității, hărniciei, datoriei față de colectivitate.

Numai în forma aceasta vom crește tinerele generații în cadrele realităților românești.

Vor murmura unii: Dar de unde fondurile pentru toate acestea?

Foarte simplu. Să se înlăture risipa cu sumedenia de instituții de „educație”. Să abandonăm pentru câțiva ani concursurile de automobile, fabricație străină, și toate celelalte soiuri de concursuri fără importanță. Să luăm măsuri de înlăturarea izerilor ilegale de bani publici, aplicând sancțiuni severe. În acest caz se vor găsi fondurile.

Nu trebuie pierdut din vedere, că, societatea cu exemplele ei rele influențează în rău educația tinerețului. *A nu aplica sancțiuni în o societate roasă de imoralitate, însemnează a da imbold tinerelor generații, să continue a înota în imoralitate.* În acest caz educația, oricât de bine organizată, nu dă rezultate. Cu atât mai puțin educația formelor goale.

Dr. GHEORGHE DRAGOȘ
profesor.

CULTURA ÎN DICTATURILE MODERNE

Democrația este acuzată adeseori că din cauza tendinței intrinsece de egalare, din cauza acelei firării a numărului ar fi refractară culturii și în special intelectualilor.

Detractorii democrației în acelaș timp se întrec în a arăta marile realizări tehnice ale regimurilor de mână forte: clădirea de orașe noi, secarea mlaștilor și toate realizările „constructiviste” însoțite de surle și tobă, toate acestea pentru a ridica contrastul între „constructivismul dictatorial” și „incapacitatea” regimului democrat.

Nu voi opune „constructivismului dictatorial” marile opere tehnice realizate sub regimul democrat, opere cari au vina că nu au fost inaugurate în sunetul surlilor și al tobelor, metoda de reclamă a regimului dictatorial, care are nevoie de o continuă efervescență, ci au fost consacrate în tăcerea maestoasă a muncii de fiecare zi. Toate aceste creațiuni de ordin tehnic ale democrației, cari oricând rezistă comparației realizărilor din regimul mâinei „forte”, sunt foarte neînsemnate față de realizarea unei ade-

vărate culturi în regimul democrației, regimul adevăratei libertăți spirituale. Cultura, evoluția spirituală este un produs al spiritului neîncătușat de nici un comandament, nu este un produs care se poate fabrica în serie.

Evoluția spirituală se naște din continua ciocnire a ideilor, deci în climatul unei libertăți, condiție sine qua non a oricărei manifestări a spiritului omenesc: știință, artă, literatură, filosofie.

Știința, să luăm un exemplu și un aspect al acestor manifestări spirituale, nu se poate desvolta fără condiția prealabilă a obiectivității.

Omul de știință are nevoie de garanția că obiectivitatea științifică nu va fi sancționată.

Cum am putea, să luăm un exemplu actual, în Germania celui de al III-lea Reich, un antropolog să demonstreze în chip științific eroarea rasișmului? Ar putea un savant, fără să guste dulceața lagărelor de concentrare, să arate absurditatea regimului hitlerist: mitul rasei pure? În asemenea condițiuni știința antropologiei nu se poate desvolta.

În materie de economie politică ar putea economistul, fără riscuri, să scrie ceva ce ar fi în contradicție cu concepțiile economice (mai bine zis cu lipsa de concepții) a regimului nazist.

Acestea ca o mică paranteză.

Dictaturile post-belice au căutat, fie că erau de dreapta sau de stânga, să imprime întregii dezvoltări spirituale pecetea lor și tot ce era contrar ideologiei lor trebuia să piară.

Această interdependență forțată, în toate regiunile dictatoriale, între cultură și ideologie politică a pecetluit definitiv soarta culturii adevărate.

Dar înainte și pentru a nu fi acuzați de generalizări gretuite să facem o mică incursie intelectuală în câteva regimuri dictatoriale și să vedem care este situația culturii și a intelectualilor, cari trebuie să fie „sarea pământului“.

Să vedem situația în Germania „eliberată“ de spiritul dela Weimar și dominată de noul spirit al rassismului.

Un prim fapt obiectiv este exodul intelectualilor din Germania lui Goethe și Kant, cari nu au putut să suporte calcăul cazarismului prusac, reinviat de revoluția nazistă.

Einstein, Emil Ludwig, marele pedagog Ed. Spranger, autorul aceluia „Lebens formen“, Thomas Mann, Heinrich Mann, marele pictor Liebermann au declinat onoarea de a fi cetățenii Germaniei lui Hitler.

Am pomenit numai câteva nume din falanga nesfârșită a acestor intelectuali cari au luat drumul Parisului sau al Elveției, deoarece nu au putut să fie răpuși, de centurionii analfabeți ai regimului, de a servi cu aceeași credință la altarul adevărului, la care trebuie să servească adevăratul intelectual.

Un alt fapt, concret, care desvăluie concepțiile despre cultură ale Revoluției naziste este acea jertfă, unică în timpurile moderne, a zecilor de mii de cărți din anul 1934, jertfă, care ori cum s'ar interpreta, nu putea să constituie un omagiu pentru cultură. Tot așa au fost arse dă către Bernard Rust, ministrul instrucțiunii publice din cel de al III-lea Reich, toate picturile impresioniste.

Suspendările a câteva sute de ziare și pensionarea forțată, în plăcutele lagăre de concentrare, a directorilor de ziare și reviste, nu a putut servi cultura.

Profesorii universitari au fost înlocuiți cu analfabeți centurioni, cari au înlocuit știința cu predica național-socialismului.

Iată ce spune Krieck,¹ rectorul Universității din Frankfurt am Main, despre știință și misiunea Universității într'un discurs ținut în 1933: „Universitatea ultimilor decenii a dus lipsa unui fundament central și a unei idei centrale. Reconstrucția ei nu putea sosi decât odată cu renașterea rassistă a cărei esențială caracteristică este înlocuirea humanismului cu ideea politică rassistă. Universitatea trebuie să cultive o știință soldățească și militantă, iar nu o știință obiectivă“. Fără comentariu.

Însuși Oswald Spengler, care poate fi și este revendicat de național-socialiști ca un părinte spiritual al ideologiei lor, el însuși după realizarea pe teren a național-socialismului refuză o catedră universitară.

Și nu s'ar putea vorbi de un conflict ideologic între el și național-socialiști căci, asemenea național-socialiștilor și înaintea lor, susținea că sensul istoriei constă în non sensul războiului și cerea instaurarea acelei ierarhii de dominație, echivalentă cu introducerea vechiului prusianism sub forma cazarismului modern.

Cuvântul de ordine este jos umanismul, jos cu otrava pe care a turnat-o în sufletele Germanilor geniul latin. Jos creștinismul, o sinteză după hitleriști între spiritualitatea judaică și spiritul de organizare a geniului roman, religie care prin porunca ei supremă, a carității, este un balast în fața tendințelor imperialiste ale germanismului. Rasa Germanilor bălai a lui Tacit, cari spălau în lacul Ilerda idolul misterios și cari trăiau din războaie, socotind munca ca un lucru disprețuit, rezervat femeilor, trebuie să reinvie. Deci, în ordine spirituală, iată deviza regimului hitlerist. Tot ce împiedecă această reinviere păgână, trebuie măturat din cale: umanismul, creștinismul, libertatea gândirii.

Reînțoarcerea la zei vechi germanici: Wotan, Odin și apoi universalizarea acestui păgânism sub forma germanismului imperialist.

Să vedem situația culturii într'o țară cu o dictatură de stânga, în Rusia lui Stalin.

Intelectualii au fost dela începutul revoluției din Octomvrie suspicioși și considerați ca o clasă contra-revoluționară. Această suspiciune s'a păstrat și pe mai de parte. Totuși mulți intelectuali: artiști, scriitori, poeți s'au încadrat în ritmul revoluției din Octomvrie, fără să le fi alterată opera sau personalitatea, la început, de cerințele ideologiei comuniste. Astfel au avut poeți adevărați pe Alexandru Block,

¹) Petre Pandrea, Germania hitleristă, pag. 320.

poet simbolist, mort în 1921, Goumilef, împușcat de revoluționari, Maiakowski, mort în 1930, Sergei Esserim. Artă lor era o artă cu caracter social, dar nu o artă de propagandă politică și care nu mirosea de departe de retribuția grasă a fondurilor secrete culturale.

Este perioada dintre 1920—1924 când intelectualii nu au fost asociați operii revoluționare și când puteau să scrie orice nu era în conflict cu ideologia noului stat. Este o perioadă relativ „liberă”. Liberă, vorba vine, față de perioada care urmează când începe aplicarea marelui plan quinquenal, când „producțiile spirituale”, romane, poezii, teatru, filosofie trebuiau să fie în „serviciu comandat” al planului quinquenal.

În perioada aceasta tot ce se publică trebuie să fie o apoteozare, o glorificare a politicii regimului. Există deci o libertate în „sens unic”: apoteozarea regimului comunist.

În literatură se vede această tendință de a înlocui literatura adevărată cu o literatură utilitară, maculatură oficială, literatură a cărei valoare literară este nulă.

Un mic exemplu despre această pervertire a literaturii ruse: În Leningrad era pe la 1922 un mic grup de scriitori în jurul grupării „Fratii Serapion”, o bună parte din elita scriitorilor ruși: Eichenbamn, Tynionov, Zotchenko, Leonov, Babel, Slonismski, Chaklowski, cari urmau în linia lor de conduită marea tradiție rusă și făceau literatură adevărată.

În perioada a doua însă trebuie să scrie romane despre Kolkozuri și Sovkhozuri, despre binefacerile planului quinquenal și poeme în cinstea uzinei fume-gânde și a realizărilor tehnice din U. R. S. S. Imi permit să citez părerea autorizată a unui critic despre poezia sovietică actuală¹:

„La poesie Sovietique d'aujourd'hui est en comparaison du véritable art poétique ce que sont les

dessins des hommes de cavernes, placés à coté des cartons des grands maîtres de la Renaissance.”

Este poezia lui Iarov, care, melancolic, spune soarelui că stagiul lui în partid este scurt, însă stagiul soarelui este nelimitat și când el va fi mort, soarele însă la 1 Mai va privi defilarea armatei roșii.

Desigur există și o literatură sănătoasă, cu caracter social, însă prevalează această maculatură entuziastă de comandă, aceste produse în serie unde nu există nici artă, nici personalitate, nici viață ci numai o formulă scoasă dintr'un catehism politic și executată la comandă și acea este mai important pentru autor și ceace explică abundența unei astfel de literaturi este bine retribuită. Artă poate avea un caracter social dar nu trebuie ținută dependentă de o ideologie și mai ales nu trebuie să fie un simplu mijloc de propagandă a unei ideologii politice.

Acest lucru îl recunoaște pe jumătate și H. Barbusse, care nu poate fi acuzat că este filoburghez¹: „La grande idée est de conférer une mission d'éclaireur à l'écrivain (tout en multipliant son repertoire), dans le large voie rectiligne et claire, dans l'évidence scientifique et morale du socialisme, mais sans rattachement paralysant de l'activité littéraire à la propagande politique”. Precum în Germania știința, artă, literatură, trebuie să se supună comandamentelor regimului național-socialist, tot așa și în Rusia lui Stalin, cultura în totalitatea manifestărilor ei este supusă ideologiei comuniste, servind ca un mijloc de propagandă a acestei ideologii. O revoluție socială cum este național-socialismul sau comunismul rămâne totdeauna în afara vieții culturale și atunci când acea revoluție va căuta să creeze o cultură, va crea ceva artificial și prin înăbușirea aerului unei adevărate libertăți, va înăbuși posibilitatea de creiere a unei adevărate culturi, care nu poate crește în climatul sclavajului intelectual.

IULIU GHETIE

COOPERAȚIA ȘI ȚĂRĂNISMUL

În fiecare an, la începutul lunii Iulie, se sărbătorește ziua cooperăției. În anul acesta, desprinsă această zi din căldura ce a invadat peste cadrul dela țară, te face să evoci minunatele aspecte ale unei vieți, dure, trăită din greu, unde firul plugului tăe brazde adânci nu numai în ogorul negru al pământului, dar chiar în istoria nescrisă a acestei vieți.

¹ Nicolas Brian — Chaninov, *Lettres russes* Mercure de France 15. V. 1935.

Țărănimea prin dublul aspect de proprietar și muncitor în acelaș timp este cu totul deosebită de alte clase sociale, atât prin structura și sufletească cât și prin interesele ei.

Capitalismul, exponent autentic al prerogativelor individului cu tot cortegiul lui de interese, a fost și este încă un sistem economic ce nu mai poate —

¹ H. Barbusse, Stalin ed. Flamarion 1935.

prin chiar structura lui — asigura echilibrul de necesități a societății actuale. Prin faptul că urmărește realizarea unui profit cât mai mare, lipsit prin aceasta de scrupul și forțând la maximum egoismul și exploatarea individului prin individ, a ajuns azi să creștieze în chiar sânul lui două lumi antagonice, ce luptă necontenit pentru prioritatea dreptului la beneficii. Deoparte capitalistul, cu interesul lui de a realiza un profit cât mai mare și de altă parte muncitorul, căutând să micșoreze plus valuta pe care o ia patronul din salariul ce i se cuvine.

În sistemul agricol actual — unde proprietarul este una și aceeași persoană cu muncitorul — această luptă de interese opuse nu se cunoaște. Există și aici o luptă de interese, dar sub altă formă. Capitalismul s'a încetățenit în exploatarea agricolă, nu asupra elementului de bază care e pământul și care poate să asigure o rentă nu prea mare, dar asupra sistemului de desfacere. Produsele agricole, prin drumul cel mai scurt de la producător până la consumator, trec prin mâna intermediarului, care nu numai că scumpește aceste produse, dar îl forțează pe țăran să vândă — de cele mai multeori — sub prețul de cost. Și aici exploatarea devine mult mai mare ca la muncitorul industrial, pentru că muncitorul industrial este organizat, luptă în bloc pentru apărarea intereselor sale, dar muncitorul agricol este lipsit de o organizație puternică care să-i asigure o reușită. În aceasta constă în mare parte falimentul agriculturii prin uriașa scădere a prețurilor.

Două aspecte ale problemei agrare de la noi trebuie să primească o soluționare cât mai rapidă. Una, în ceea ce privește proprietatea și alta în ceea ce privește produsele.

Proprietatea mică are foarte multe avantagii, scoase în evidență destul de clar de părintele agriculturii germane Albrecht Thaer în lucrarea sa „Einleitung in die englische Landwirtschaft“ (1799) dar această proprietate, prin sistemul de moștenire actual se tot divide între moștenitori, astfel că ajungem la un moment dat că, din proprietate mică a devenit „proprietate cerșitoare“¹⁾.

Ajungând în situația când proprietatea nu mai poate satisface necesitățile familiei, țăranul devine muncitor industrial sau muncitor cu ziua. Astfel, din proprietate mică trecând prin stadiul destul de scurt al proprietății parcelare mai accentuate, se ajunge la crearea unui proletariat agricol.

¹⁾ Emil Vandervelde: Le socialisme agraire ou le collectivisme et l'Évolution Agricole. Paris, 1908, p. 49.

Nu numai pentru a atenua această evoluție, determinată de sistemul actual de moștenire, dar chiar pentru a înlătura acest rău, în chiar sistemul actual, cooperația oferă o soluție din cele mai eficace. Crearea de asociațiuni cooperative, unde nu se pierde dreptul de proprietate, dar se lucrează în comun pământul.

Iată cum caracterizează în această privință mediul social țărănesc de la noi, dl Virgil Madgearu „Exploatarea agricolă țărănească îndeplinește condițiunile naturale pentru ca prin organizare rațională să-și intensifice producțiunea și să dea societății maximum de bunuri — cooperația fiind tocmai mijlocul pentru realizarea acestui înalt țel social.

Cooperația agricolă țărănească apare astfel ca o instituție de interes social și este menită să devină un factor de transformare socială, în măsura în care se va generaliza structura agrară, întemeiată pe proprietatea de muncă“²⁾.

Dar acest sistem, întrebunțat în agricultură va avea o influență foarte mare și asupra desfacerii produselor și a formării prețurilor.

Criza actuală este mai mult o criză a desfacerii, pentru că, în timp ce în orașele mari și în multe regiuni sunt familii cari consumă sub strictul necesar, în alte regiuni, magazinele sunt pline de produse alimentare. Aceste produse sunt mai degrabă aruncate în mare, în credința că prețul lor se va urca, decât să fie desfăcute pe piață, un preț, chiar sub cel de cost. Dar capitalistul care urmărește realizarea unui profit cât mai mare, nu-i pasă de muritorii de foame.

Cooperația trebuie să păstreze echilibrul producției, urmărind nu realizarea de beneficii, cu orice preț, ci ajutorarea membrilor ei.

Cooperația agricolă va face ca acel „foarfece a prețurilor“ să fie cât mai mic. La noi, prețurile industriale sunt, excesiv de urcate, față de cele agricole. Prin aceasta să se refacă o structură bancară falimentară.

În ultimul timp s'a ajuns la o formulă de scumpire a vieții, pe care guvernul o impune consumatorilor și care apasă mai mult pe țărani. Este aceea primă de scumpire de 44% care o aplică toată lumea, asupra tuturor produselor, dar nimeni nu știe s'o justifice.

Astăzi, când suntem în al 91 an de cooperație ca realizare (de la 1844 în Noemvrie, când un grup de 15 muncitori de la Rochdale, au pus bazele pri-

²⁾ V. N. Madgearu și Gr. Mladenatz: Reforma Cooperației.

mei cooperative de consum, având un inventar inițial numai un jumătate de sac făină) trebuie să ne gândim la acest sistem economic care imbină atât de armonicelemente atât de antagonice în sistemul capitalist: muncă și capitalul.

În ceea ce privește desfacerea cerealelor prin cooperatie, voiu arăta ceea ce a spus Prof. Dr. Laur, în fața Comisiei internaționale agricole, a cărei reuniune a avut loc la Anvers în zilele de 8, 9 și 10 Mai 1930: „Mai întâi crearea unui serviciu de informațiuni comerciale, mai ales asupra prețurilor, cari să fie comunicate organizațiilor centrale ale agricultorilor din toate țările. Al doilea pas ar fi gruparea în uniuni internaționale a organizațiilor naționale pentru scurgerea produselor agricole. Apoi participarea statului în raționalizarea desfacerii produselor agricole trebuie să se manifeste la început pe teren național. Uniunea federală europeană schițată de Briand e condamnată insuccesului, dacă se va bizui pe reducerea barierele economice. Interese superioare ale diverselor economii naționale au decis în totdeauna pe acest teren. În schimb am putea acorda mai multe șanse de reușită proiectului de a asigura țărilor agrare europene, prin crearea unor organizații cooperative și oficiale speciale, o scurgere remuneratorie către vechile țări industriale fără însă a vătăma agricultorilor de acolo¹⁾).

Dar nu este destul ca să fii organizat din punct de vedere al cooperatiei pe teren internațional, este necesar — pentru ca această organizație să fie cât mai eficace — să ai o puternică organizație cooperativă în țară. Primele începuturi de organizare a vânzării în comun a cerealelor sunt localizate prin anii 1905, când obștiile sătești tindeau la acest lucru. De atunci am făcut un progres destul de mare, căci azi Centrala Cooperativă de Import-Export a des- făcut vânzări în comun de 57.413 tone (1930).

Dar această desfacere este relativ mică față de producția totală agricole. Necesitățile de desfacere ale țăranului sunt mult mai mari și sunt compartimente ale activității sale agricole unde cooperatie — prin structura ei — iar da posibilitatea de a recupera pierderile dintr'un an la un produs, prin desfacerea mai eficace a altui produs.

Sistemul de exploatare actual nu numai că face dintr'un stat cu o proprietate mică, un cal de bătaie a celor interesați la expropriere, că această proprietate nu este eficace din punct de vedere economic și exproprierea s'a făcut numai din interes social, dar

orientează țăranimea spre interese obtuze cooperatiei, pentru ca să speculeze mereu pe agricultor. Prin unire și prin crearea aceluși spirit de asociere necesar formei actuale de viață, când grupul organizat are prioritatea, țăranul va putea să înlăture greutățile structurale ale întreprinderii lui.

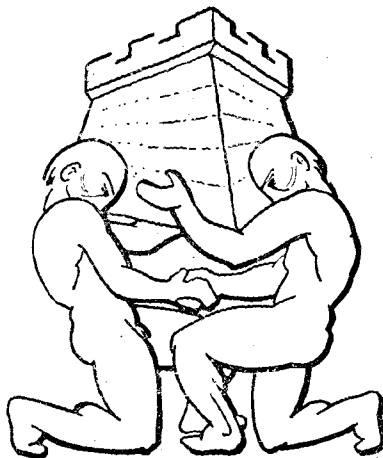
„În opera de organizare agricolă, Statul va colabora cu organizațiile profesionale libere și cu așezămintele culturale.

Se va ține seamă sub regimul micii proprietăți, cooperatie este menită să ducă la intensificarea și raționalizarea producției, aprovizionării, vânzării și creditului în agricultură²⁾).

Cooperatie și a găsit justificarea, nu în realizarea unui câștig și tendința de îmbogățire — ci în nevoile economice și sociale ale maselor muncitoare, indiferent din ce domeniu. Dela artel (în limba tatară comunitate, tovărășie) până la structura unei întreprinderi cooperative moderne, se poate scrie istorie greutăților și nevoilor celor săraci. Și deosebirea fundamentală ce există între cooperatie și capitalism rezidă și în aceea că, un membru al unei cooperative este interesat direct la forma și felul de exploatare pentru că prin ea își satisface o serie de necesități, pe când pe acționar nu-l interesează cu ce să ocupă banca, câștig să fie.

Cooperatie este singura doctrină economică, ce are la bază principii etice, fiind în același timp progresistă — prin posibilitatea ce o dă tuturor membrilor de a se cultiva și ale satisface necesitățile — și tradițională prin forma ce o adaptează societății respective. În Italia este fascistă, în Rusia comunistă, la noi nu va putea fi, decât adaptându-se formei și structurii statului nostru, în majoritatea țăranii.

AUGUSTIN TĂTARU

²⁾ Programul partidului Național-Țărănesc, p. 49—50.

¹⁾ Gr. Mladenatz, Ioan Tatos: Vânzarea Cerealelor prin Cooperatie, p. 11.

IMPERIALISM

Deși, în zilele noastre, simțim la fiecare pas consecințele acestui sistem economico-politic, totuși sunt evenimente ce îl aduc și mai mult în actualitate, prezentându-l sub forma cea mai categorică și mai brutală, desbrăcat de orice încercări de mistificare și frumusețe.

Abea încetate ostilitățile în Extremul-Orient și în Africa vor răsună tunurile italiene, propagând pe continentul negru „civilizația”, și pentru singura țară, — ce până acum puțându-și păstra independența, — nu s'a bucurat de toate avantajele ei.

Pentru a ataca o țară, a o îngenunchia sau a o nimici, spiritul nostru european, veșnic dispus să raționeze, și să lege toate lucrurile de o anumită cauzalitate, avea nevoie de o justificare. Și oricât a părut de paradoxal la început, s'a găsit și aceasta. Mai mult chiar, pentru că există o societate cu numele de *Liga Națiunilor*, ce a fost înființată cu scopul precis ca să împiedece războaiele, noua formulă e dată sub patronajul acestui for suprem de pocrizic și neputință. Cucerirea Abisiniei, care probabil se va face în curând, se datorește unei forme de guvernare nemaipomenite până acum: *dictatura*, care ar fi jignit atât de mult spiritul nostru de dreptate al Europeanilor, încât s'a găsit Italia și leaderul ei Mussolini, (de ce nu Hitler?) ca să o pedepsească.

De altcum, războiul italo-abisinian ce se pregătește, ca și ridicola lui justificare, e numai un fapt divers, dintr'un șir întreg de evenimente de aceeași natură, cari se datoresc acelorași cauze sociale, și se manifesta cam în aceleași forme.

* * *

Imperialismul modern, apărut la sfârșitul secolului trecut și la începutul celui de astăzi, e o *ultimă formă de evoluție a capitalismului*, creație bastardă a unui compromis între realitatea vieții economice și suprastructura politică.

Până în sec. al XIX-lea toate țările aveau la baza economiei lor agricultura, prezentându-se ca niște unități independente și juxtapuse, ce-și satisfăceau în primul rând necesitățile interne. Era timpul ideilor mercantiliste, când se credea că prosperitatea unei țări nu se poate creia decât printr'o balanță comercială favorabilă, în desavantajul celorlalte. Odată însă cu nenumăratele descoperiri și perfecționări tehnice, industria a luat o dezvoltare atât de

mare în unele țări, încât a nimicit complet echilibrul economiilor independente de până atunci, determinând o creștere unilaterală a bogățiilor, și contrabalansând cu succes economia exclusiv agricolă. Dezvoltarea industriei a adus *diferențierea economiilor, specificându-le producția, și de aici, necesitatea complectării lor reciproce*, fiecare din ele având nevoie de piețe cât mai întinse, unde în schimbul produselor proprii, să poată lua pe ale celorlalte. Noua evoluție a vieții economice, silea diferitele țări să-și părăsească izolarea de până atunci, înglobându-le în procesul general de producție, în care datorită interacțiunii și interdependenței ce se lega între ele, fiecare ajungea să presupună în procesul ei economic, existența ceteilalte.

Dar pentru că realitatea economică să se poată dezvolta în deplină libertate, era nevoie de o acomodare a întregii vieți politice la noile ei condiții. Și aici a apărut dela început reacțiunea. Fie datorită unei mentalități național-agrară prea înrădăcinată și rudimentară, cât mai ales intereselor de clasă ale burgheziei, structura politică nu numai că nu a fost acomodată noilor condiții economice, dar s'a încercat, pe plan politic, o reacțiune de natură tocmai contrară. Granițele politice, cari formau o piedecă în mersul general al procesului economic, au fost și mai mult întărite, și pentru că avântul luat de industrie nu se mai putea opri la necesitățile fiecărui popor, s'a încercat realizarea echilibrului economic prin *extinderea granițelor politice* cu ajutorul războaielor de cucerire și anexarea altor țări, transformate în „complementare”, și care împreună cu țara metropolă erau înglobate într'o singură unitate economică. Între țările cu o industrie puternică a început o goană nebună după anexări de țări agricole și cu materii prime, căutând *printr'o exaltare a sentimentelor naționale, să rezolve o problemă economică prin esența ei internațională*. În aceleași timp și țările mai mici și mai puțin industrializate și-au baricadat granițele cu toffelul de măsuri protecționiste, ca în dosul acestora să-și poată creia și ele o industrie.

Din lupta „*economiilor naționale*” pentru piețele de desfacere și câștigarea de materii prime, și din această perversitate a unei realități economice de interdependență, în naționalismul exclusivist și șovin, a eșit primul aspect al imperialismului de astăzi.

Dar lucrurile nu s'au oprit aici. Odată cu transformarea capitalismului industrial, — datorită concentrării tot mai mari a producției — în capitalism monopolizator și financiar, imperialismul s'a întărit și mai mult, prezentându-se sub adevăratul lui aspect, *ca o ultimă fază de evoluție a capitalismului*. Tendința de a concentra toate forțele de producție, ca și piețele de desfacere și izvoarele de materii prime, într'o singură unitate, atât în interiorul granițelor naționale, cât mai ales pe acelea afară de aceste granițe, formează caracteristica fundamentală a imperialismului. Astfel, monopolul ce la început a pus stăpânire numai pe piața internă, n'a întârziat ca foarte repede să depășească granițele naționale, în tendința firească de o tot mai mare acaparare și expansiune. Aceasta dominare oligarhică a vieții economice prin concentrarea tuturor forțelor de producție în mâinile câtorva potențați, nu se datorește numai intențiilor de exploatare a întregii societăți de către o minoritate privilegiată, ci în mare parte și unei evoluții naturale a capitalismului industrial, ce cointeresând întreprinderile bancare la procesul de producție, prin apelarea tot mai deasă la capitalul social al acestora, a subjugat întreaga industrie și deci întreaga viață economică, câtorva deținători de titluri de bancă.

Din această fuziune a capitalului industrial cu capitalul bancar, marile monopoluri s'au consolidat și mai repede. Industriile putând să se folosească de capitalul enorm al băncilor, — capital provenit în mare parte din micile economii al întregii societăți, — au putut să-și desvolte într'o foarte mare măsură utilajul producției, înglobând dintr'o tendință firească de profit și izvoarele materiilor prime ca și dominarea piețelor. Dar odată cu această subordonare a întreprinderilor industriale la interesele băncilor, a scăzut și importanța producției. În faza monopolului și a dominării capitalului financiar nu mai interesează atât producția industrială și desfacerea ei, cât diferitele combinații financiare și posibilitățile de speculă, adevăratele pârgii ale vieții economice de astăzi. În acest stadiu de »maturizare excesivă« a capitalismului, când întreaga viață economică e dominată de monopol, surplusul de capital al fiecărei țări nu mai are ce căuta pe piața internă, unde nu mai găsește condiții avantajoase de plasare, ci va emigra peste graniță, în țările agricole și mai înapoiate, unde se va bucura de o mai mare rentabilitate. *Din lupta diferitelor capitaluri pentru plasarea cât mai avantajoasă, și mai ales din ten-*

dința fiecăruia de a-și asigura beneficiile cu ajutorul monopolului, a ieșit ultimul și cel mai caracteristic aspect al imperialismului.

Ca să scoatem în evidență tendința tot mai pronunțată de exportare a capitalului în ultimii ani, adecă odată cu apariția monopolurilor și a capitalului financiar reproducem un tablou întocmit de I. A. Hobson, în care ne arată progresul continuu al exportării capitalului de către cele trei imperiale mai de seamă, în ultimii 50 de ani de dinaintea războiului :

Capital plasat în străinătate.

(în miliarde de franci)

Anii	Anglia	Franța	Germania
1862	3,6	—	—
1872	15	10 (1869)	—
1882	22	15 (1880)	?
1893	42	20 (1890)	?
1902	62	27-37	12,5
1914	75-100	60	44

Dupăcum vedem exportarea capitalului a crescut continuu, culminând în ultimii ani de dinaintea război, când și viața economică era complet câștigată de monopoluri.

* * *

Imperialismul s'a realizat, după cum am amintit, prin anexarea de către țările industriale de teritorii agricole și cu materii prime, sau prin dominația economică cu ajutorul capitalurilor investite, în diferite țări, ce numai în aparență își mai păstrau pe mai departe independența. Datorită acestei tendințe de a rezolva o problemă economică prin lărgirea granițelor politice, fiecare din marile țări industriale și-a creat un vast imperiu colonial, ce trebuia în primul rând să servească de factor complementar în producție.

Cea dintâi țară, care a adoptat politica imperialistă, ca o consecință a dezvoltării ei industriale, a fost Anglia. La început marele imperiu colonial ce l-a înjghebat în urma unor războaie norocoase, în Indii, America de Nord și Africa, îi serviau numai de ținuturi agricole, ce-i complectau producția industrială. Mai târziu însă, când predominanța în viața economică a luat-o capitalul financiar, Imperiul colonial i-a folosit de mediul cel mai potrivit de plasare a excedentului de capital, ce începea să emigreze.

A doua țară, care i-a urmat exemplul, a fost Franța. Coloniile franceze stabilite în Africa și Indochina nefiind așa de bine organizate ca cele engleze, n'au dat rezultatele acestora. Lipsindu-i o flotă comercială puternică, și fiind o țară ce și-a păstrat în

parte echilibrul între agricultură și industrie, Franța n'a reușit să stabilească legături prea trainice între colonii și metropolă. Dealtcum imperialismul francez se manifestă nu atât prin colonizări și prin tendința capitalului național de a crea o industrie puternică, ci printr'un sistem de *împrumuturi de Stat*, plasate în țările mai înapoiate pe cari apoi le subordonează intereselor ei politice, și le exploatează prin *uzură*.

Al treilea imperialism, ce a luat naștere pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, e cel german. Apărut brusc, odată cu ruperea echilibrului dintre agricultura și industria națională, în avantajul celei din urmă, a venit prea târziu pentru a mai găsi ținuturi suficiente, expansiunii de care avea nevoie. Afară de câteva regiuni în Africa (Togo, Camerun, etc.) și câteva insule în Pacific, toate teritoriile până atunci libere, au fost ocupate în mod sistematic de antecesorii lor. În fața unei situații care avantaja mai mult pe alții, Germania trebuia să aștepte ivirea de momente prielnice pentru o schimbare a lucrurilor, iar până atunci, a început să lupte față de supremația celorlalți prin îmbunătățirea *calității* producției industriale și prin construirea unei puternice flote comerciale și de război.

În fața concurenței mărfurilor germane până pe piețele coloniilor engleze și franceze, aceștia au reacționat prin stabilirea de tarife protecționiste, ce închideau Germaniei posibilitățile de dețuseuri, de cari avea nevoie industria ei mereu în creștere.

Germania a căutat atunci să se apropie de țările Europei Centrale, cari cu o economie mai mult agricolă, puteau să-i completeze producția. În același timp alianțele Germaniei în Balcani, pregăteau expansiunea spre răsărit, în dorința de a uni Asia-Mică, Mesopotamia și toate țările dintre golful Persic și Marea Nordului, într'un mare Imperiu. Acest proiect măreț a fost însă împiedecat de celelalte țări, cari la o eventuală realizare a lui, își vedeau situația periclitată. În general imperialismul german, apărut mai târziu, și deci rămas pe dinafară din situațiile mai avantajoase, se caracterizează printr'o atitudine de neconțință agresivitate, deranjând în tendințele lui de expansiune, situațiile deja consolidate ale celorlalți. Și atât timp, cât se menține actuala organizație politică, ce obligă fiecare țară să-și echilibreze viața economică în limitele granițelor ei naționale, și mai ales până dăunește forma economică și socială a capitalismului, dorința Germaniei de expansiune, aproape depășește o simplă ambiție de parvenire, constituind însăși condiția ei de existență.

Lupta începută pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, între diferitele imperialisme, și mai ales între acele cari au avut timpul să se extindă și Germania, a continuat agravându-se tot mai mult, până ce a izbucnit sub forma brutală a marelui război din 1914.

Un imperialism apărut mai târziu și până acum fără un rol prea important, e cel italian. Așa consolidată într'un stat unitar, Italia a început să urmeze exemplul celorlalte țări. Pe la 1882, și-a stabilit în Africa mica colonie Eritrea și dacă n'ar fi suferit înfrângerea dela Massaua, ar fi cucerit de mult întreg ținutul Abisiniei. Mai târziu profitând de neînțelegerile franco-engleze și de revoluția turcă, a pus stăpânire pe Tripolitania, o regiune în cea mai mare parte pustie. Mai deține în stăpânirea ei o parte a Somaliei și câteva insule în jurul Asiei Mici.

Între imperialismele mai noi și cu un caracter mai puțin pronunțat, e cel rusesc. Atât pe vremea țarilor cât și după revoluția comunistă, Rusia e în primul rând o țară agricolă, cu întreprinderi industriale create mai mult de capitalul străin, deci într'o anumită măsură, — mai ales înainte de revoluție — o țară exploataată.

Totuși, putând să-și creieze o industrie națională, a început să manifeste tendințe de imperialism în Extremul-Orient, invadând piețele Chinei cu produsele ei proprii. În expansiunea spre răsărit i-au folosit marile linii ferate, construite în scopul acestor urmăriți în China aceleași interese ca și celelalte imperialisme a intrat în lupta dusă de acestea pentru împărțirea imperiului.

Alte imperialisme ce au luat naștere la sfârșitul sec. al XIX-lea sunt cel Japonez și al Statelor Unite.

Cu ajutorul capitalului european, Japonia a reușit, datorită spiritului ei de organizare, să se ridice la rangul de mare putere, fiind singurul popor de culoare ce a scăpat nu numai de exploatarea de către albi, dar și-a însușit pe dea întregul tot sistemul acestora. Reușind să-și creieze o industrie destul de serioasă, Japonia simțea nevoia unei țări „complimentare“, pe care a găsit-o în imediata ei apropiere în imperiul chinez și în special în Manciuria.

În dorința de a se extinde pe continent, a intrat în conflict cu celelalte mari puteri cu interese în acele regiuni, și mai ales cu Rusia și Statele Unite.

Statele Unite, mult timp o simplă colonie euro-

peană, iar mai târziu o țară tributară capitalismului european, s'au ridicat datorită unor împrejurări extrem de favorabile la situația de mare putere, și la un imperialism economic și politic de seamă.

Deși cu o industrie în neconținută dezvoltare în ultimul timp, Statele-Unite au rămas până la războiul mondial o țară pe jumătate agricolă, și mai mult o piață de desfacere a produselor europene.

Odată însă cu izbucnirea războiului, toate țările beligerante apelând la produsele lor, le-au ajutat să se desvolte o puternică industrie, și să acumuleze mari rezerve de capitaluri. Astfel, mai mult datorită unor împrejurări favorabile, Statele-Unite s'au trezit dintr'odată o puternică țară industrială, cu necesitatea de expansiune și debușuri, pe care a început să o manifeste în țările latine ale Americii de Sud și în Extremul-Orient.

* * *

După ce s'au epuizat toate teritoriile ce sub pretext de „necivilizate“ le putea ocupa oricine, nenumăratele imperialisme pe cari le-am văzut că au luat naștere la sfârșitul sec. al XIX-lea ne mai având posibilitatea de a se extinde în țări considerate până atunci ca „libere“ au început să se deposedeze una pe cealaltă, sau să descopere împreună și în bună înțelegere, câte o țară mai „înapoiată“, ce trebuia neapărat salvată cu ajutorul „civilizației“, împărțind-o între ei după puterea fiecăruia.

Un exemplu clasic în această privință ne oferă imperiul chinez, care după înfrângerea suferită din partea Japoniei dând dovadă de o mare slăbiciune și lipsă de organizare, a format obiectul tuturor pretențiilor de acaparare, dela simple „zone de influență“ sau „concesiuni de întreprinderi“ până la anexarea de teritorii întregi, fără să fie necesară nici cea mai mică justificare. Și dacă imperiul chinez mai există și astăzi, se datorește numai faptului că cei cari au voit să-l împartă au fost prea mulți și nu s'au putut înțelege. Iar pentruca totuși să se înlesnească exploatarea de către toți, a acestei țări, s'a adoptat politica așa numită a „porților deschise“ de pe urma căreia China se bucura de o sumedenie de „tutori“, gata fiecare să o adopte oricând în întregime, dacă s'ar fi ivit ocazia.

Că această conviețuire pașnică pe spatele aceleiași victime nu putea să mulțumească pe toată lumea, reșese din încercările neconținute ale Rusiei și ale Japoniei de a-și însuși teritoriile din China cu titlul de deplină proprietate, și care în ultimul timp s'a

și realizat prin cucerirea Manciuriei de către Japonezi.

Lupta dintre diferitele imperialisme cu cât lua caractere mai acute, își muta tot mai mult scena de acțiune spre lumea civilizată, sfârșind prin izbucnirea marelui război, însuși pe teritoriul lor de origină.

Rusia înfrântă în Extremul-Orient de expansiunea Japoniei, a început să se intereseze din nou de preocuparea ei de atâta vreme, Bosforul. Aici însă s'a ciocnit de interesele germane, care ne mai găsind teritorii libere pe celelalte continente, urmărea cu insistență expansiunea spre Răsărit. Germania a reușit să câștige chiar alianța Turciei, ce i-a admis construirea unei căi ferate pe teritoriul ei, și îi menaja planurile. Celelalte imperialisme însă pentru a zădărnici intențiunile Germaniei, au intrigat în Balcani, unde folosindu-se de aspirațiunile naționale ale popoarelor noi, le-a opus pe acestea atât expansiunii germane cât și supremației turcești. În același timp capitaliștii francezi și englezi, pentruca să împiedece legăturile economice ale Germaniei cu țările din Balcani, au proiectat construirea unei linii ferate, care să lege Dunărea de Marea Adriatică, deschizând drum liber mărfurilor românești, sârbești și bulgare spre porturile din Mediterană. Ca reacțiune Austria ce era de mult timp aliata Germaniei, și-a întărit și mai mult supremația în provinciile bosniace și a reușit să pună un prinț german în Albania.

Din înăsprirea tot mai mare a luptei dintre interesele imperialiste, războiul mondial ce a izbucnit abea în 1914, se putea prevedea deja cu mulți ani înainte, ca desnodământul aproape inevitabil a unei întregi evoluții economice și politice. *Era ultima armă politică, folosită de capitalism pentru a-și apăra interesele.* Și din confundarea tendințelor de exploatare a unei clase, cu mitul național al tuturor popoarelor, burghezia capitalistă a reușit să antreneze la susținerea intereselor ei popoare întregi, cari cu o naivitate oarbă se aruncau unele asupra altora, măcelărindu-se fără nici un rost, și consumându-și toate economiile de până atunci într'o nebulie aproape inexplicabilă.

Niciodată o organizație politică nu și-a arătat mai mult starea de faliment la care a ajuns în urma perversității întregii realități economice și politice de dragul unor interese de clasă, ca în această deslănțuire catastrofală fără precedent în istorie. Iar după 4^{1/2} ani de război, ce a costat jertfe imense de vieți omenești și de bogății risipite, tratatele de pace cari au urmat după terminarea războiului, au arătat că omenirea

n'a învățat „minte” nici după această sângeroasă experiență, continuând pe mai departe să se lase exploataată de o minoritate parazită, și să fie aservită exclusiv intereselor acestora. Căci dacă am înlătura toate împodobirile de stil, și toată haina înaltelor principii umanitare care se profesează cu aceste ocazii, am vedea că *pacea care a încheiat războiul mondial, n'a servit decât interesele capitalismului învingător împotriva celui învins*. Și nimic n'a arătat mai mult nejustificarea și pericolul tendințelor de imperialism ca sfârșitul acestui război. Inceput pentru a înfrâna dorințele de expansiune ale Germaniei războiul mondial s'a terminat printr'o mare dilemă. Învingătorilor le era dat să rezolve următoarea problemă: sau luau Germaniei toate debușeurile, tăindu-i orice posibilitate de dezvoltare și înlăturându-o din concurența internațională, — de altcum însuși scopul războiului, — cu condiția însă de a renunța la achitarea datoriilor de reparațiuni pe cari nu le-ar mai fi putut plăti; sau obligau Germania la achitarea neapărată a acestor datorii și atunci trebuiau să-i dea posibilitatea să-și refacă viața economică, și în mod natural, să-și recâștige debușeurile.

Și din cele două alternative, al unei Germanii înfrânte ca și o consecință a războiului, sau al unei Germanii în plină prosperitate, s'a ales cea din urmă. Aceleași *interese capitaliste*, care s'au opus expansiunii germane, forțând lucrurile până la împingerea întregii omeniri în război, atunci când și-au văzut interesele periclitate prin încătușarea Germaniei, au fost cele dintâi care i-au dat o mână de ajutor, nimicind cu un singur gest, tot efortul de patru ani a națiunilor pe cari tot ele le-au împins în război. A fost deajuns ca, capitalismul țărilor învingătoare să aibă interesul să facă din Germania o țară capabilă să-și plătească datoriile de război, ca să-i ajute să-și ridice din nou industria, deschizându-i piețele internaționale, și indirect dându-i posibilitatea să-și refacă din nou imperialismul.

Lucrurile însă nu s'au oprit numai aici. Același capitalism care apelând la mitul național al popoarelor le-a împins pe acestea să se măcelărească patru ani de zile, când i-s'a părut că industria germană e capabilă să prospereze, și că *investirile de capitaluri ar fi rentabile*, în schimbul mărcii germane depreciată de inflație și de cheltuielile războiului, aceștia au dat dolarul american, lira engleză, francul francez, etc., toate monede tari și consolidate ale țărilor învingătoare. Cu alte cuvinte, prosperitatea economiei germane, care a stârnit celelalte economii și a adus

la izbucnirea războiului, a fost refăcută de însuși capitalismul acestora când a găsit o anumită rentabilitate.

După aceste *mici oscilări* de atitudine politice ale capitalismului mondial, n'ar putea oare să se întrebe toate popoarele care cu atâtă ușurință sunt aruncate unele asupra celorlalte de dragul unor „interese superioare de Stat”, că oare întreaga doctrină a imperialismelor naționale de astăzi nu-i decât o simplă excrocherie? Și în dosul discursurilor atât de frumos ficluite, și a ideologiilor atât de entuziast susținute nu se ascund oare interesele meschine ale oamenilor de afaceri și calcule precise de profit și pierderi?

Nimic n'a putut să arate mai clar „marea minciună” a imperialismelor naționale de astăzi, ca însăși consecințele imediate ale războiului.

Și ca să revin și asupra păcii ce i-a urmat, oare ce-i întreaga Ligă a Națiunilor, — oricât i-ar fi de frumoasă ideologia ce-i stă la bază, — decât un simplu mijloc de dominare a omenirii întregi, de către imperialismul economic și politic al marilor țări învingătoare. În dosul ședințelor de o valoare pur teatrală, ce se țin în fiecare an între reprezentanții tuturor națiunilor, conduce în mod exclusiv *consiliul suprem*, compus din câteva țări, și cari nu-și uită niciodată interesele.

Neputința Ligii Națiunilor de a depăși domeniul pur teoretic al discursurilor și de a trece la fapte, a reeșit și din ultimele evenimente internaționale, prin cucerirea Manciuriei de către Japonia și din soarta ce se pregătește Abisinie.

Dacă am încerca să rezumăm în câteva cuvinte aspectul general al imperialismului modern, pe latura evoluției sociale îl găsim ca și *un stadiu ultim și de agonie disperată a capitalismului, ce s'a realizat pe tărâm internațional prin pervertirea unei realități economice de interdependență în naționalismul șovin, iar sub un aspect general social ca și un mijloc de asuprire și exploatare*.

Catastrofa inevitabilă la care va duce exagerarea neconținută a acestor forme sociale, nu se poate evita decât printr'o democrație integrală economică și politică, singure ce s'ar putea opune tendințelor de exploatare și de a aservi popoare întregi unor interese particulare, și singura formă socială ce ar da posibilitatea organizării unei adevărate vieți sociale de cooperare internațională.

Dar pentru aceasta, trebuie mai întâi zdrobită o formă socială ce încă există, și creiată alta nouă.

CAMIL SUCIU

ÎNSEMNĂRI

La centenarul lui Gheorghe Pop de Băsești.

1 August 1835—1 August 1935.

La 1 August 1935 se împlinesc 100 ani dela nașterea marelui român, care a fost președintele istorice adunări dela 1 Decembrie 1918.

Gheorghe Pop de Băsești face parte din venerabila generație a memorandiștilor, fusese în procesul memorandului între principalii acuzați și întrevăzuse poate chiar în umedele temniți ungurești actul cel mare pe care a avut fericirea să-l prezideze.

Gheorghe Pop de Băsești înainte de toate a fost un mare caracter și prin această însușire s'a integrat perfect în senzibitatea ardeleană.

Întreaga generație istorică a memorandiștilor și generația mai fericită a unirii se caracterizează prin această predominare voluntaristă.

În mijlocul atâtor pericole, în învălmășagul amenințărilor, în iureșul ispitelor amăgitoare treceau nepăsătoare aceste suflete de elită.

Rolul generației memorandiștilor și al generației unirii a fost să apere conștiința românească de asalturile neconținute ale desnaționalizării și prin acea forță unitară, care a fost partidul național, să înceapă opera de răsturnare a acelei alcătuirii hibride: a imperiului austro-ungar.

Rolul generației noi este acela de a păstra moștenirea lăsată printr'un naționalism constructiv, bazat pe ideea socială, nu printr'un naționalism sterp, șovin care ar putea face să formeze un bloc unitar al națiunilor minoritare conlocuitoare.

Vor trece generații, pilda generației istorice și a generației unirii vor rămânea strălucitoare pentru că se desprinde din activitatea lor caracteristica activității oamenilor superiori: dezinteresarea, căci acești străluciți reprezentai ai generației istorice nu au putut primi în acele vremuri ca încoronare a activității lor decât o umedă celulă la Seghedin sau Vác.

„ȚARA DE MĂINE„

Reorganizarea fineretului național-țărănesc.

În vederea reorganizării fineretului național-țărănesc potrivit nouilor statute, d. I. Mihalache, președintele organizației fineretului, a făcut următoarele numiri pentru primul an și a luat măsurile de mai jos:

I. — Secretar general pentru întreaga țară, d. prof. I. C. Petrescu, fost secretar general al ministerului Instrucției Publice;

Secretar general pentru Moldova, d. G. Zane, profesor universitar;

Secretar general pentru Ardeal, d. Victor Jinga, profesor universitar;

Secretar general pentru Muntenia, Oltenia și Dobrogea, d. Oct. Livezeanu;

Secretar general pentru Basarabia, d. Petre Grossu, avocat;

Secretar general pentru Bucovina, d. Liviu Blându, inginer;

II. — Secretarul general pe întreaga țară împreună cu secretarii generali pe regiuni, vor desemna, luând avizul președinților de organizații județene, pe secretarii județeni.

Tablourile vor fi vizate de dnii președinți ai organizațiilor regionale ale partidului până la 15 Iulie.

III. — Între 1—15 August, a. c., se vor ține la Câmpulung (Muscel) cursuri pregătitoare pentru secretarii județeni ai tineretului din întreaga țară, după următorul program:

A. Indrumări teoretice.

1. Tineretul în viața de stat, în viața socială și în viața politică.

2. Organizarea tineretului în alte țări.

3. Partidele politice din România.

4. Stat țărănesc. Precursorii țărănismului. Naționalism și țărănism.

5. Programul Partidului Național Țărănesc în lumina doctrinei țărăniste.

6. Studiul satului cu consecințe pentru program:
a) Monografia istorică (muzeu, monumente istorice, ale naturii, serbarea satului).

b) Monografia geografică și geologică (ameliorațiuni forestiere, amenajări de râuri, captări de apă, plantări de dealuri, drumuri, poduri, etc.)

c) Monografia sanitară (studiul biologic al satului, starea sanitară, starea igienică, farmacie, dispensar).

d) Monografia culturală și acțiunea culturală.

e) Legile satului.

f) Bugetul unei comune și acțiunea economică de ridicarea satului.

7. Cooperația și cultivarea spiritului solidarist.

8. Acțiunea de propagandă și luptă politică.

B. Indrumări practice.

1. Vizitarea unui sat cu activitate culturală tinerescă (Leordeni).

2. Vizitarea unui sat cu activitate sportivă (Schitu-Golești).

3. Vizitarea unui sat cu activitate de muncă socială (Bughea).

4. Vizitarea unui sat cu farmacie țărănească, consultații medicale și studii biologice (Rădești).

5. Vizitarea unui sat cu activitate gospodărească pentru femei și cu masa servită de țărance (Dobrești).

6. Comparație între societățile capitaliste și cooperative (Godeni).

7. Cooperația din Topoloveni.

8. Societatea forestieră „Frăția” din Rucăr.

9. Cercetarea activității Camerii de agricultură.

10. Vizitarea unei case de sfat a partidului (Stâlpeni).

11. Participarea la o ședință a șefilor de secție din Muscel.

* * *

Insemnătatea acestei inițiative este foarte mare. Tineretul trebuie să activeze, în partid, cunoscând doctrina, înfăptuirile de seamă ale partidului și respectând o anumită disciplină. Noua organizare generală și unificarea o fineretului național-tărănist trebuie realizată cât mai curând și cât mai bine.

Din Ardeal și Banat vor participa la cursuri un număr mare de tineri național-tărăniști.

Tineretul și viața publică.

Un interview al D-ului Prof. Victor Jinga.

D-1 Prof. V. Jinga a fost întrebat de ziarul „Adevărul” ce crede despre orientarea generației tinere din Ardeal. Desprindem din răspunsul d-sale cele ce urmează:

„Spectaculosul, parada, anonimizarea în cadrele batalioanelor, fanatismul pentru lozinci fără cuprins, supunerea oarbă la poruncile unui singur om, nu sunt de esența sufletului românesc contemporan.”

„...Constante sigure și necesare în orientarea generației românești tinere, sunt: naționalismul lămurat, democrația disciplinată, și țărănismul creator și — pe deasupra — orientarea spre fapta naționalistă, spre fapta democratică, spre fapta țărănistă.”

„...Constantele menționate mai sus, se îmbină în mod armonios, situarea lor pe poziții contradictorii este simplistă, superficială. În conștiința și viața popoarelor, ideea națională, cristalizată la început în formula Statului național, s'a afirmat concomitent cu ideea democratică și nimic obiectiv nu ne îndeamnă să tragem concluzia că separarea lor le-ar avantaja pe vreuna din ele.”

„...În ordine politică, democrația este pe același plan cu ceiace este libertatea în ordine spirituală. Omenirea face la răstimpuri mari cuceriri cu caracter definitiv; democrația este una din aceste cuceriri. Ca principiu, ea nu poate fi înlăturată, pentru timp îndelungat; ca tehnică ea este susceptibilă de oarecari prefaceri și adaptări. Perspectiva democrației asupra fenomenului etnic este totalitară, înțâia raportându-se la noțiunea de om, cetățean, și producător, iar a doua la specificul de neam, tradiție și aspirații.”

„Tărănimea este marea și permanenta realitate a societății românești, cu o fizionomie cu totul particulară; în țărănime sunt întrunite cele două mari categorii de interese în luptă, munca și capitalul, ceiace duce — în țările agrare și țărănești — la orientări și metode de luptă și construcție cu totul speciale față de acelea ale statelor industrializate, sau dominate de plutocrații bancare ori comerciale.”

„...Problema tineretului trebuie pusă mai mult pe plan social, politic și economic; rezolvată pe acest plan, implicit vor fi îndepărtate și acele inechități cari întrețin o atmosferă ostilă streinilor din țară, streini cărora nu le putem profunde mai multă dragoste de țară și nici mai mare simț al dreptății decât românilor.”

Misiunea țărănismului.

Desprindem din interviewul acordat de D-1 Gh. Pop, ziarului „Zorile” următoarele pasagi:

„— Evoluția politică a ultimului secol — a spus d=sa — ne arată că revoluția franceză a dat câștig de cauză burgheziei. După burghezie a intrat în scena politică muncitorimea ca un nou factor sub steagul socialismului.

Faza cea mai nouă a evoluției politice este intrarea în scenă a țărănimii. Ea începuse să se schițeze încă înainte de război, dar a căpătat amploare abia după război.

În toate statele asistăm la miracolul deșteptării clasei țărănești.

Meritul nașterii țărănismului în vechiul regat se datorește aceluși grup de tineri entuziaști cari, în frunte cu d. Ion Mihalache, au înființat după război partidul țărănesc. Și era natural ca aceste două partide de concepții țărăniste să-și dea mâna.

Cei 10 ani de luptă comună a celor două grupări țărăniste și fuziunea lor au creat una din cele mai formidabile forțe țărăniste din Europa.

Dacă România a avut în secolul trecut nevoie de un partid liberal care să înceapă opera de occidentalizare și modernizare a acestei țări, trebuie să recunoască oricine că acest partid astăzi și-a terminat rolul.

Liberalismul a lucrat printr-o metodă care acționa de sus în jos, creind aceea ce conservatorii au numit cu oarecare dreptate: formă fără fond, adică o Românie cu o fațadă modernă în dosul căreia a rămas o țară înapoiată, locuită de 90 la sută țărani, trăind o viață de incultură și mizerie aproape medievale.

Partidul național-țărănesc din România este factorul care va face ca formele acestea goale de conținut ale civilizației liberale să capete un fond de progres real. Țărănismul va fi instrumentul de civilizare reală a României. El va construi un stat nou de jos în sus. El va face ca distanța enormă dintre orașe și sate să se reducă și ca sub fațada orașelor să se desvolte o civilizație românească întemeiată pe progresul maselor țărănești.”

Apărarea culturii.

În luna Iunie a. c. a avut loc la Paris, interesantul Congres Internațional al scriitorilor, pentru a discuta una din cele mai grele probleme: apărarea culturii. După unele ziare ar fi participat peste 500 de scriitori din cca 38 de țări.

La Congresul Internațional al scriitorilor s'a pus problema culturii, destul de clar. Chiar A. Gide, în cuvântarea prin care salută pe scriitori, a spus: „Oratorii, ce vor veni după mine, vor indica natura pericolului ce ne amenință. Fără nici-o îndoielă el este același pentru noi toți, însă în fața lui nu toate popoarele reacționează la fel.

Există pentru popoare ca și pentru indivizi anumite indicii de refracție și tocmai aici stă ma-

rele interes al acestei întruniri cosmopolite care o să ne permită să cunoaştem diferitele aspecte ale primejdiei şi diferitele moduri de a le înţelege şi combate.

Cred că trebuie să plecăm dela acest punct de vedere; cultura pe care pretindem să o apărăm este patrimoniul culturilor particulare a fiecărui popor, că această cultură aparţine tuturor şi că în ea trebuie să vedem binele nostru comun şi viitor.

Intr'o astfel de atmosferă intelectuală, cu un aport atât de bogat dela cei mai diverşi scriitori, cred că este destul de interesant să arătăm concluziile lui A. Malraux, referitor la Europa: „războiul viitor, ori care i-ar fi urmările, va implica fără îndoială sfârşitul Europei şi va pune Japonia, care cucereşte actualmente China, în acelaş rang pe care îl deţin azi Statele Unite“.

Cultura în regimurile de dictatură, cazul Germaniei, este analizată destul de clar de scriitorul cu renume mondial; Heinrich Mann. Dar nu numai în regimurile de dictatură, ci şi în ţări cu o pretinsă libertate spirituală se întâmplă anumite cazuri cari se discută la Paris. Cazul cărţii „Boy“ a lui James Hanley, care a fost interzisă în Anglia, iar autorul condamnat la 400 lire, concluzia fiind: *cultura lucrează la emanciparea spiritului, iar nu la aservirea lui.*

La acest congres au luat parte scriitori foarte diferiţi, din cele mai interesante compartimente literare: romancieri, filosofi, poeţi, critici, etc. Au fost prezenţi: André Gide, A. Malraux, Thomas Mann, Aldous Huxley, Ernest Toller, Julien Benda, Forster, Égon Erwin Kisch, Waldo Frank, Mihail Kolţov, Ehrenbourg, H. L. Menchen, T. S. Eliott şi atâţia alţii.

Între altele s'a discutat şi unele aspecte ale solidarităţii artei cu viaţa, unde a adus interesante aporturi Jean Richard Bloch, care a examinat raportul operei de artă cu publicul.

Este semnificativă această manifestaţie a scriitorilor cari se văd persecutaţi în libertatea de gândire; cu atât mai mult trebuie să cercetăm aspectul lui politic.

Congresul a avut o nuanţă destul de precisă: antifascist. A. Gide a spus-o clar:

„Aş vrea astăzi să încerc limpezirea anumitor confuziuni. Prima care o întâlnesc este aceea pe care naţionalişti încearcă să o stabilească între internaţionalism şi desafecţiune, desaprobară, desintegrare de propria sa ţară.

Ei au dat cuvântului „patriot“ un înţeles atât de strâmt — limitat şi ostil, încât nu îndrăsnim să-l întrebuiţăm.

Suntem mulţi aceia cari nu putem admite ca în iubirea pentru ţară să se facă din ură pentru celelalte ţări. Şi cât despre mine, am pretenţia că pot fi profund internaţional rămânând totuşi francez.“

Tineretul pe calea cea bună.

— La Botoşani s'a constituit un grup de studenţi creştini. Preşedintele grupului este d. Const.

Prisnea. Revista „Slova“, editată de acest grup, îşi precizează astfel programul:

„În nordul Moldovei zămislesc şi se desvolă curente reacţionare nestăvilite de nimeni, ba chiar încurajate. Aceste curente inhamă fineretul la carul unui fals naţionalism, ale cărui ponoase le trag finerii şi ale cărui foloase demagogii lui. Formele lui sunt elastice, se modulează după moment şi după înţelegerea dintre exponenţii asupra şefiei. Fondul este acelaş: cuzism, gardism, vaidism, etc., etc. Faptul esenţial nu este decât în aparenţă această înşelare „ideologică“ a fineretului, ci constă în însăşi dărâmarea valorilor culturale româneşti.

„Împotriva ideilor reacţionare pentru apărarea valorilor culturale pentru libertatea gândului şi pentru adevărata democraţie îşi propune să lupte „Slova“. Ea va aduce un suflu cald, fineresc al iubirii de oameni.“

Reacţiunea fineretului împotriva răzăcirilor sovine şi patriotarde, în forma de mai sus, este deosebit de folositoare pentru orientarea sănătoasă a generaţiei noi. Şi din alte centre ne vin ştiri despre manifestări asemănătoare. Ne bucurăm mult de această trezire, de ivirea acestor manifestări ale naţionalismului curat şi singur folositor.

Social-democraţii români şi ţăranii.

Ziarul „Lumea nouă“, organul partidului social-democrat ne anunţă că acest partid a înfiinţat Federaţia ţăranilor din România. Şi ni-se spune: „nu noi, ci ţăranii singuri şi din iniţiativa lor proprie au pus, de fapt, bazele Federaţiei“. Nu ni-se spune însă unde şi când şi cari ţărani au pus bazele acestei asociaţiuni. Aflăm doar că, comitetul Federaţiei se compune din: d-nii T. Roznovanu, preşedinte, Lotar Rădăceanu, C. T. Petrescu, I. Mirescu, I. Flueraş, etc. Ştim că social-democraţii români, urmând calea socialismului marxist, au nesocotit, în preocupările lor clasa ţărănească şi problemele ţărăneşti. Intr'o ţară de rurali-ţărani, socialiştii noştri n'au avut alte soluţii decât cele furnizate de doctrina croită pe realităţile ţărilor cu proletariat industrial foarte numeros. Să recunoaştem, fără supărare, că trenul socialist a sosit în gara României ţărăneşti prea târziu şi neaşteptat de nimeni. Rosturile ţărănimii din România sunt date pe alte mâni, mai viguroase şi mai... ţărăneşti.

COMITETUL DE REDACŢIE:

A. BANCIU, GH. DRAGOŞ, I. GHEŢIE, V. JINGĂ,
A. MIHALCA, I. OANCEA PAVEL PAVEL,
A. POPOV, B. SCHIOPU, C. SUCIU

*

ABONAMENT 60 LEI ANUAL
DE ONOARE 300 LEI

Abonamentele se vor trimite pe adresa:
Dr. GH. DRAGOŞ, CLUJ, Str. ŞAGUNA 11

Redacţia şi administraţia: Cluj, Str. Baba Novac 8

Redactor responsabil: Dr. GH. DRAGOŞ

Tip. Transilvania, Cluj, P. Cuza Vodă 16

cacitate în agricultură. Așa arată originea cuvântului raționalizare și diferitele sisteme (taylorism, organizare științifică a muncii etc.). „A exploata rațional, înseamnă a organiza întreprinderea agricolă, conform cu împrejurările date, a alege sistemul intensiv și extensiv, după cum aceste împrejurări o cer și a ne asigura astfel o rentabilitate permanentă, îmbunătățind însușirile pământului, nu secătându-l (pag. 248, G. Ionescu Siseti : Studii economice).

Raționalizarea prin cooperajie a agriculturii va avea trei compartimente diferite : raționalizarea producției agricole, a creditului în agricultură și a desfacerii produselor agricole.

Raționalizarea producției prin cooperative „specializate“, schimbarea sistemului de cultură, prin cultivarea — afară de grâu, porumb, orz, ovăș ce reprezintă aproape 90% — de plante furajere, introducerea de semințe selecționate, introducerea mașinilor.

Raționalizarea creditului și a desfacerii produselor este o problemă analizată destul de amănunțit de dl Autor. Nu ne permite spațiul a insista prea mult asupra acestor importante probleme, asupra cărora vom reveni.

În concluzie singuraj cooperajia este cea care poate salva agricultura noastră, prin structura întreprinderii ei ce se adaptează în special tendinței de a satisface necesitățile din cele mai variate, bazată pe ajutorul reciproc.

Cartea D-lui Const. Moldovenanu este un foarte prețios studiu în clarificarea problemelor cele mai diverse din agricultură și organizarea ei pe baze cooperative.

A. T.

Un studiu istoric în limba germană despre revoluția țărănească a lui Horia.

Între lucrările istorice apărute cu ocazia aniversării a 150 ani dela moartea tragică a martirilor naționali, trebuie să facem amintire despre o foarte prețioasă contribuție istorică apărută în limba germană la Viena.

Domnul Mihael Auner, autorul interesantului studiu „Zur Geschichte des rumänischen Bauernaufstandes in Siebenbürgen vom Jahre 1784“ și-a pus problema subț unghiul celei mai

severe critici istorice. El încearcă să arate că răscoala a izbucnit fără știința și încuviințarea împăratului Iosif II, care în acel moment se găsea în ajunul unor foarte importante evenimente și hotărâri de politică externă, cari în cazul că s'ar fi realizat, s'ar fi absorbit cu totul pentru mulți ani. Iosif II trebuia mai curând să se fi temut că printr'o astfel de răscoală planurile sale de politică externă puteau să fie complet zădărnice. Împăratul Iosif a luat în consecință o atitudine dușmănoasă, din capul locului față de revoluția lui Horia. Referirea anecdotică la voința și asentimentul Împăratului a avut loc, după cum arată autorul și în răscoală țărănească din vestul Ungariei (1765) și deasemenea și cu ocazia răscoalei din Boemia (1775). Această îngăduie interpretarea că împăratul ar fi voit să și realizeze proiectele și reformele interne pe calea revoluțiilor. Autorul mai arată, foarte documentat că în revoluția lui Horia n'au fost amestecate nici francmasoneria și nici alte secte raționaliste ale veacului XVIII. În revoluția lui Horia e vorba de o mișcare născută exclusiv pe pământ ardelenesc, isvorâtă din nevoile și din stările locale, și care se lega de tradiția reacțiilor împotriva tendințelor habsburgice de catolicizare. Perspectiva istorică-universală în care autorul situează răscoală lui Horia este aceea a genezii declarării drepturilor omului dela 1789.

Acest capitol al studiului este extrem de valoros prin luminile ce le aduce.

Metoda istorică a autorului, chiar unde rezultatele ar putea fi discutabile, e de un criticism ireproșabil, și puterea lui de interpretare cu totul remarcabilă. Critica izvoarelor merge așa departe încât autorul poate să stabilească paternitatea unei scrieri contemporane, în fațuțește, despre răscoala lui Horia. Scrierea a fost atribuită până acum lui Mirabeau ; domnul Auner găsește că autorul ei este Jean Pierre Brissot, cel care a jucat un rol în pregătirea conștiinței revoluționare franceze. Istoricul Auner înlătură balastul anecdotic din jurul persoanei lui Horia pentru ca să scoată cu atât mai mult în evidență personalitatea puternică a acestui țaran, pe care-l pune în șirul marilor și tragicilor luptători pentru drepturile omenești împotriva unor norme existente.

Crt.